

"EL TIEMPO" — SEMANARIO LITUANO — 31 DE AGOSTO — RUGPJŪČIO 31 D., 1955 M.

Galvosukiu galvosukiai

NEPAGRĖSTOS VILTYS

Esame Vokietijos ministerio pirmininko Adenauerio kelionės į Maskvą išvakarėse. Pasirošimai jau atlikti ir su ypatingu susidomėjimu visas pasaulis laukia šio vokiečių-rusų pasitarimų rezultatų.

Nepaprastos reikšmės susilaukia JAV prezidento ir viceprezidento neseniai pasakytos kalbos, kuriose nedviprasmiškai pabrėžia reikalą laikytis šių pagrindinių reikalavimų: 1. laisvės suteikimas esančioms už geležinės uždangos tautoms, 2. komunistinės propagandos skleidimo iš Maskvos sustabdymas, 3. Vokietijos sujungimas ir 4. tikras ginklavimosi kontroliavimas. Šiems pagrindiniams reikalavimams reikia suteikti ypatingos reikšmės, nes tai patvirtino ir demokratų partijos žmogus, — New Yorko valstijos gubernatorius Averell Harriman. Tuo būdu, abiejų partijų, — respublikonų ir demokratų — lietuviams duotieji pažadai nepamiršti, Lietuvos nepriklausomybės atstatymo, ir mus, be abejonės, džiugina.

suprantama, nes juk nerūpi kitų reikalai, kai riaušės Maroke per septynetą dienų pareikalavo viršum tūkstančio užmuštųjų. Maroke padėtis ir toliau kritiška. Dviejų metų nuo sultano Mohameto Ben Mulejaus Ben Arafa ištrėmimo į Madagaskaro salą sukakties proga kilusios riaušės Prancūzijai suteikia daug rūpesčių. Bendrai, Šiaurinės Afrikos kolonijų reikalai, privertę atsistatydinti Mendes-France, rimtai grąšo ir Edgar Faure sudarytam ministrų kabinetui. Po penkių dienų pasitarimų su Maroko arabų partijų atstovais, padėtis tačiau nėra pakankamai išryškėjusi. Prancūzijos kariuomenės reikalavimas sukilėliams pasiduoti iš dalies jau įgyvendintas — 20.000 arabų metė ginklus, tačiau dalis sukilėlių traukiasi į krašto vidurį ir kas įvykis toliau Maroke sunku numatyti.

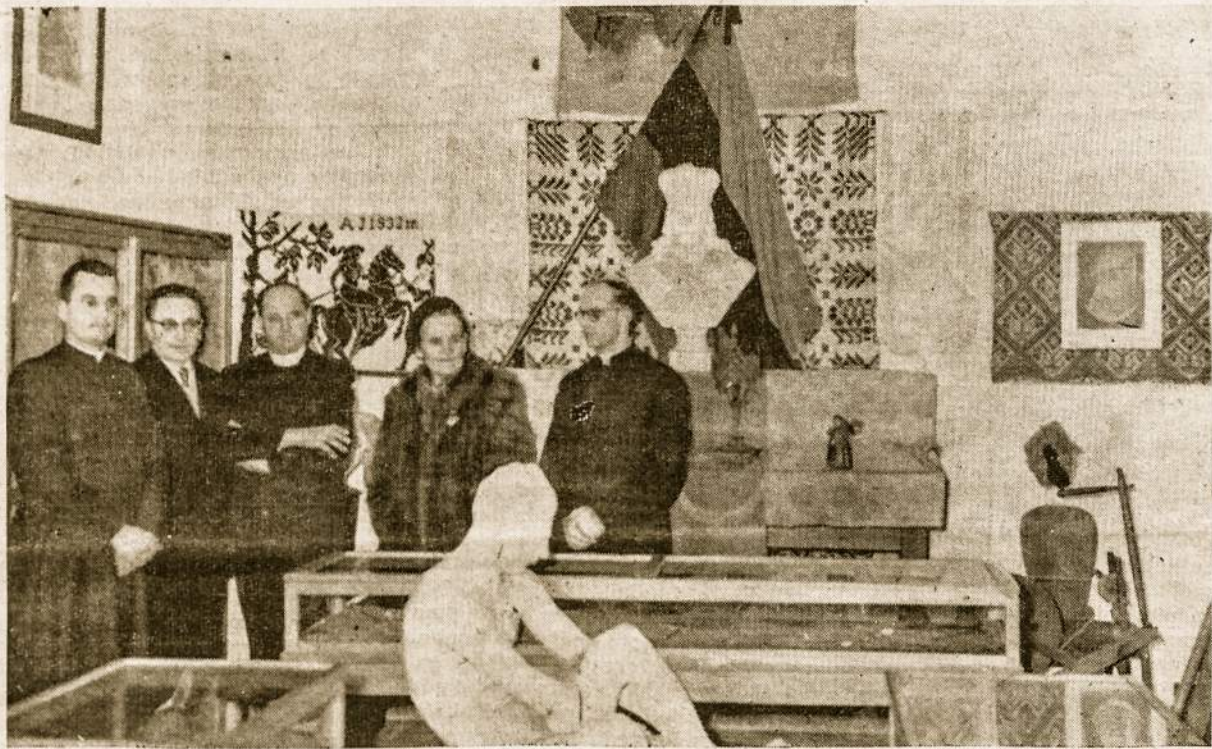
Spėjama, kad Edgar Faure ministrų kabinetui pasiūlysių:

1. Prašyti, kad pasitrauktų dabartinis sultonas iš Maroko,

DUL DUL DŪDELĖ...

„Pekino Liaudies Dienraštis“ apkaltina Prancūziją vykdančią „skerdynes“ Šiaurės Afrikoje ir paverčiant Alžyrą ir Maroką „teroro viešpatyste“. Nemažai ginti Prancūzijos politikos ir jos vykdymo būdų, nes suprantame, kaip yra brangi laisvė tiems, kurie jos neturi. Tačiau „raudonesiems mandarinams“ patartina apsidairyti savo „draugų“ tarpe ir nepamiršti, jog jų pačių žiniomis per dieną nuteisiami žiaurios bausmėmis 1000 „liaudies priešų“. Išėina, kad kas 88 sekundės pasmerkiamas vienas kinietis. Savaimė suprantama, tai raudonosios Kinijos viešpatijai nelaiko nei teroru nei skerdynėmis. Stebėtis nėra ko, nes tai išplaukia iš paties komunistinio „rojaus“ tikslų ir esmės. Nestebėtina taip pat ir komunistų noras pasirodyti žmogaus teisių gynėjais, nes suprantama, kad ten kur jų nėra, daugiausia apie tai kalbama.

— a. b. c. —

Lietuvių Kolonijos Tautinio Muziejaus koncertas, kurio atidarymo iškilmes įvyks rugsėjo 4 d. Viduryje matyti J. E. Vysk. V. Brizgys, iš kairės muziejaus vedėja Antanina Mikėlionienė ir lituanistikos skyriaus vedėjas kun. Vitas Šimanskis; iš dešinės Aušros Vartų liet. para pijos klebonas kun. Pr. Garšva ir „Laiko“ red. kun. A. Kleiva.

Iš kitos gi pusės, reikia šias pagrindines prielaidas taip pat laikyti išpėjimu Vakarų Vokietijos ministeriui pirmininkui Adenaueriui, kad bile koks susitarimas su Maskva, nepabojantis JAV politikos krypties, Vašingtone nesulauks pritarimo.

Taip pat ir Anglijos ministeris pirmininkas Edenas yra pareiškęs, kad Jos Didenybės vyriausybė yra tvirtai ir nepainomai įsitikinusi, jog negali būti Europoje taikos, jei Vokietija ir toliau liktųsi padalinta. Kaip matome, Edenas nepripasakys pavergtų kraštų laisvės.

NAMAI PILNI DOMŲ

Prancūzijos tylą dėl Adenauerio kelionės į Maskvą visiškai

sudarydamas Regencijos Tarybą.

2. Pakeisti Prancūzijos vietininką Maroke Gilbertą Graudvalį kitu.

3. Pakviesti visas Maroko arabų partijas sudaryti autonominę vyriausybę ir

4. Tartis su autonome vyriausybe dėl tam tikrų teisių perleidimo marokiečiams, kurios šiuo metu yra Prancūzijos civilinės valdžios ir kariuomenės rankose.

Marokiečiai gi iš savo pusės per Arabų Lygą yra iškėlę reikalą sudaryti Jungtinių Tautų komisiją reikalui vietoje. Ištirti ir nuspręsti Maroko nepriklausomybės klausimą.

DIDELĮ ISTORINĮ ĮVYKĮ SUTINKANT

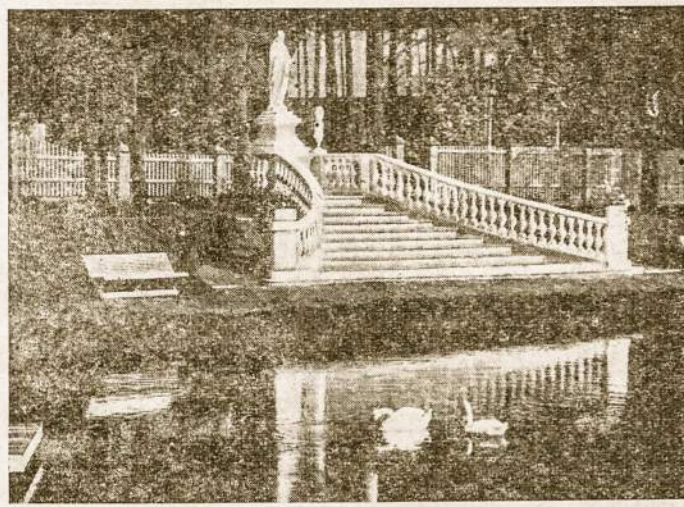
„...Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.“

V. Kudirka

Mūsų amžius yra didelių istorinių sukrėtimų, persilaužimų, posūkių laikotarpis. Pasikeitimai vyksta visose srityse: ekonominėje, socialinėje, kultūros srityje. Ką atneš tie visi pasikeitimai ir kaip galutinai, bent ilgesnį laiką nusistovės pasaulis, parodys ateitis. Pasikeitimų dvasia turi įtakos ir žmogaus psichologijai. Žmogus išgyvenęs skausmą, perduoda save ir aplinkai. Tiek jo kalba, rašytas žodis, tiek meno apraiškos turės skirtingą toną, negu žmogaus, kuriančio kokį nors dalyką su šypsena lūpose. Tai nenuostabu, kad ir lietuviai amžių bėgyje išreikšė

kurdami šventąsias sodybas. Ir laimė ir nelaimė, rūpestis ir džiaugsmas, ir pasivadėjimas ir atgaila už neatliktą pažadą, ir staigi mirtis ir džiugus laukiamo kūdikio laimingas gimimas. Ir meilė ir neapykantai kryželius lietuviai savaimingose gamtos, žmonėms šurpiose, vietose emė apščiai statyti.

Ir dėjo į tuos statinius lietuvius visą savo gebėjimą, visą savo kruopštumą, kad tik jo statydinamasis kryžius-koplytelė būtų už kitų prašmatnesnė, ištaigingesnė, — ir įjauštė, rantė, skaptavo, kalbino kryžmas, dažė, gėlėm puošė, švelnutėm tvorėlėm tvarstė, vis paklausais ieškodamas išbeginio ažuolo, garsiausio dievdirbio, nagingiausio kalvio kad ir tolimiausioj padangėj.

Gražioji Lietuvos romantika: mėlynieji ežerai, upės, žydintys rugiai ir pievos Tau paglostys širdį tik spalvuotoj filmoj, kurią pamatysi rugsėjo 18 d. Lietuvių Salėje.

savo sielos ir tautos nuotaikas vienoje ar kitoje meno srityje: literatūroje, mene, savo folklorikoje.

Kadangi Lietuvą ilgus amžius ėjo kryžiaus keliu, nešė okupacinę priespaudą, kaip ir šiandien neša, tai nenuostabu, kad lietuviai išrinko kryžių ar Rūpintojėlių, kaip savo tautos simbolių. Rūpintojėlis jis pamilo daugiau, negu bet kas. Koplytelėse-kryžiuose kaupėsi lietuvių menas, savotiškas, pakankamai tolimas nuo bet kurios svetimos įtakos: čia gali išskaityti lietuvių jautrią širdį, lakų mintijimą, sumanų nagingumą, gilią pakantą, ir, vis nutoldamas nuo savo mylimos gamtos, savus padarinius pynė į tos gamtos slėpinį grožį.

Nuostabiai gražiai rašo prel. Ignas Končius pratarėmėje knygai „Medžio drožiniai gintajam kraštui atminti“ apie lietuvišką meną: Ar keliu eini, ar taku, ar klaidžioji didelių miškų šunkeliuose - suntuose, klaičiose, jaukiose vietose randi, jei jau ne kryžių, ne koplytelę ant stiebo su sužeistu šv. Rukų, su šv. Jonu Krikštytoju, tai prie medžio pamatai augstokai prikaltą, ilgom eglių samanom apsamantusią koplytelę su Rūpintojėliu, su Sopulingąja Dievo Motina, ir visais atvejais nepamiršta, tarsi papuotus pridėti akį — Apveidą. Nusiramini paklydęs. Susenki kelią. Žina! kuria kryžkelio šaka eiti, kad savąjį taką pagaliau surastumei.“

Visokių tikslų lietuviai turėjo

Daug gražaus paveldėjimo iš savo tėvų ir protėvių. Visi tie dalykai daug byloja ir brangūs mūsų širdžiai. Visi tie dalykai buvo renkami mūsų Tėvynėje Lietuvoje, kurinos bolševikai naikina ir niekina, renkami J. A. Valstybėse, kituose kraštuose, kur yra lietuvių, renkami taip pat ir Argentinoje. Suprantanti ir pasižventusių asmenų dėka tos kultūrinės vertybės bent mažą dalimi buvo surinktos ir patalpintos į Lietuvių Kolonijos Tautinį Muziejų prie Aušros Vartų lietuvių parapijos.

Ateina istorinė diena — to muziejaus atidarymas. Ta diena — rugsėjo 4-toji, prieš pat Tautos Šventę — Rugsėjo Aštuntąją. Diena bus paminėta su ypatingomis iškilėmis, dalyvaujant mūsų kolonijos organizacijų ir spaudos atstovams. Ji paliks Argentinoje lietuvių kolonijos istorijos puslapiuose neišdildomas žymes, kad lietuvis, ir svetur būdamas rodo pasauliui ką jis sukūrė, rodo nueitą skausmo kelią vergijos metu.

Kelių žmonių darbas buvo paremtas visos gyvastingosios mūsų tautos dalies. Visi aukojo, kas ką turi, be jokių skirtumų ir šiandien Argentina gali didžiuotis, kad ji turės gražų praeities lobyną, surinktą po vienu stogu.

Visų lietuvių gyva pareiga dalyvauti istorinėje šventėje ir ekspozitais bei auka prisidėti prie tolimojo muziejaus plėtimo.

A. KLEVELIS

Chrupustoje
LIETUVOJE

MIRĖ POVILAS PAKARKKLIS

1955 m. liepos 28 d. mirė P. Pakarkklis, gim. 1902 m. Smilgių kaime, Kupiškio valsč. 1927 m. baigė Kauno Vytauto Didžiojo universitetą. Bolševikams okupavus Lietuvą, jis buvo vienas iš tų nedaugelio lietuvių, kurie „persiorientavo“, ir iš ateitininkų nuėjo dirbti okupantui. Paleickio vyriausybėje jis buvo teisingumo ministru, paskui liaudies komisaru. Karo metu dirbo Alma-Atos ir Maskvos juridiniuose institutuose. 1943 m. pakeičiamas į profesorius. Su R. Armija grįžęs į Lietuvą, skiriamas į Vilniaus universitetą profesoriauti. 1936 m. Mokslų Akademijos narys — korespondentas ir istorijos instituto direktorius. 1951 m. jam suteikiamas daktaro laipsnis. Okupantai jį apdovanojo ordinais. Charakteringa, kad gulėdamas mirties patale, buvo priverstas kreiptis į JAV lietuvių komunistus, prašydamas prisijusti vaistų. Tai tik pabrėžia kokioj katastrofingoje sanitari-

niu pozicijoje būklėje yra mūsų kraštai atsidūrę, net savo ištikimiausiems bolševikams negali tik... ordinarų, titulų ir kitokių blizgučių, gi vaistų „socialistinės pažangos“ tėvynėje net ir jiems nepakanka. O, gal, tai buvo savos rūšies „valymas“? Juk antrosios soviet. okupacijos metu politinių pareigų, mūsų sąvokomis kalbant, Pakarkklis irgi nebeturėjo.

MASKVOJE SUDARYTA PARLAMENTARINĖ GRUPĖ

Vilniaus radijo pranešimu Maskvoje sudaryta parlamentarinė grupė, kuri š. m. rugpjūčio 25 d. vyks į 44 tarptautinės sąjungos konferenciją Helsinkyje. Tuo būdu atstovai tų institucijų, kurios pašauktos stovėti asmens laisvės sąryšyje, lygiomis teisėmis posėdžiaus su sovietų funkcionieriais, kurie vykdo priespaudą ir terorą. Ar nebūtų pravartu mūsų ir kitų pavergtų tautų buvusiems parlamentariniams (Nukelta į 2 psl.).

Lietuviai „pasveikino“ Molotovą Chicagoje

Lietuviai, iš savo tėvynės ištremti rusų bolševikų, birželio 27 d. Northwestern stotyje, „pasveikino“ Sovietų Sąjungos užsienio reikalų ministerį ir jo palydovus, grįžtančius iš San Francisco. Ant plakatų matėsi įvairūs šūkiukai, tarp kurių paminėti: „You are the master of a giant slave camp“, „Soviet peace has liquidated 1.000.000 Lithuanians, Estonians and Latvians“. Demonstrantams vadovavo Raimundas Mieželis. Plakatus, nukreiptus prieš rusų bolševikus, taipgi nešė ir Don Varno legiono posto nariai. Šį Molotovui „pasveikinimą“ aprašė ir paveikslus pateikė „Chicago Tribune“. „Sun - Time“ ir „Daily News“ ir „Chicago Am.“

El hombre es esencialmente diferente del animal

Los biólogos lograron determinar la autonomía y soberanía del psicoide respecto a la materia y su esencial diferencia del mundo físico, de tal manera que ellos pudieron comprobar que con las fuerzas y tratamientos físicos (como cortar, esperar o filtrar) no se le puede alcanzar. En cambio se pudo verificar que el psicoide, como un soberano, dispone de estas fuerzas y las dirige según sus finalidades. Esto significa que él es un nuevo ser más elevado que la materia. El mundo del psicoide es el mundo del calor y del frío, el mundo del psicoide es totalmente diferente del mundo de los átomos. ¿No podría una combinación de los átomos adquirir una de las facultades del psicoide — las sensaciones? Pero ya un alumno de primer año sabe que la suma de muchísimos ceros es también cero. Si un átomo no representa ninguna sensación, la combinación de ellos tampoco puede tener sensación. No, la materia misma no ha engendrado por sí misma un dueño sobre sí. Un jefe es designado por uno más superior.

Bajemos un grado en la realidad, en la existencia: pasaremos a la existencia ideal, al mundo matemático. A veces se puede oír a un profesor de matemáticas o de filosofía hablar de que las matemáticas son una creación del hombre. Para darse cuenta de que tales discursos son un perfecto absurdo basta recordar que ya en la estructura de los átomos y de las estrellas Dios ha puesto cimientos matemáticos, cuando dichos profesores aún no pensaban nacer. Hay otros que piensan que nosotros extraemos las noticias matemáticas del mundo físico; por ejemplo, vemos una línea casi recta, abstraemos las pequeñas curvaturas, cerramos los ojos para no verlas, y de esta manera nos formamos la idea de la recta. Pero si yo no quiero ver dichas pequeñas curvaturas ya debo saber antes que es una línea sin esas curvaturas, es decir ya antes de la abstracción debo saber lo que es una recta. El mundo matemático es independiente del hombre y del mundo material. Los triángulos de este mundo matemático no son ni negros, ni rojos, ni pesados, ni ligeros; sus lados no tienen ni espesor, ni anchura. Los triángulos matemáticos, los círculos, los números son eternos — no se modifican, no cambian. Este mundo ideal es un reflejo de Dios, de la inteligencia divina. Los filósofos llaman a esto un existencia ideal, que no puede actuar como causa.

Ahora consideramos un triángulo ideal. ¿Puede por sí mismo convertirse en triángulo físico, por ejemplo en un triángulo de madera o de hierro? Parece que el entendimiento más débil puede concebir que hasta billones de tales triángulos en millones de años no formarán, o no harán ni un solo triángulo físico, aunque efectúen todas las combinaciones posibles. Ellos por sí mismos no pueden elevarse hasta el peldaño más alto de la existencia. Así, aunque los átomos pueden hacer todas las combinaciones posibles, nunca podrán huir de las leyes físicas, nunca podrán crear un ser del grado más alto que es un psicoide. Igualmente procederemos para aclarar si el hombre es esencialmente diferente del psicoide, del animal.

Antes hemos visto que así como el camino y la velocidad de un electrón están estrictamente determinados por el campo eléctrico o magnético, ambiente, del mismo modo el obrar del psicoide está determinado con necesidad obligatoria por sus

gustos o disgustos, es decir, por la ley inscrita en él de formar y conservar el cuerpo, que sea propio de su género. Veamos si no hay en el hombre un ser más alto que esta disposición natural de formar y conservar el cuerpo.

El poeta ruso Puskin escribe: “Quiero vivir para pensar y sufrir”, y Santa Teresa: “Morir o sufrir, y sufrir sin límite porque mi alma anora de Ti”. ¿Que animal podría pronunciar tales deseos?

Los átomos de cuerpo del pájaro son atraídos para abajo por la fuerza de gravedad, pero el pájaro quiere volar y se levanta hacia el cielo — él es señor sobre la gravedad. El alma del animal — el psicoide — busca solamente el gozo, es ávida de placeres, y el hombre por boca del poeta o del santo dice que busca valores diametralmente contrarios a los valores del animal: busca el sufrimiento. ¿Es posible subrayar más claramente la diferencia total de la índole humana respecto a la del animal, su superioridad incondicional, inconfusa? El mono “ingenio” Sultán de Koehler no tiene valor más alto que el de una banana; en la cabeza de ningún perro jamás brotará la decisión de abstenerse de tomar un pedazo de carne sólo por causa de que hoy es día de ayuno, ni en la de un caballo semental la de dominar su instinto de procrear su género. Entretanto apenas encontramos un hombre tan degenerado que no sienta que el es señor de todos estos poderosos instintos y que, al menos a veces, domine sobre ellos. En fin, en el suicidio, el hombre demuestra más claramente que él es señor casi absoluto sobre la naturaleza animal. ¿Quién puede parecer ser más miserable que un rocin de un hombre borracho y cruel? Por un trabajo muy penoso, recibiendo peso y mal forraje, siendo casi siempre maltratado y azotado, este infeliz animal se ha convertido en un esqueleto cubierto por un cuerpo todo zaherido. Si un animal pudiere buscar la muerte, entonces

ciertamente este desdichado debería dirigirse a un lago y tirarse al agua para ahogarse. Pero nadie ha visto tal cosa, pues como un átomo no puede comportarse contrariamente a su ley fundamental — aún con todo su poder de formar y conservar su cuerpo. He leído y oído decir que un escorpión rodeado de un círculo de llamas se muere y cae muerto. Esto lo han averiguado los biólogos y han encontrado que la dobladura de la cola del escorpión es provocada por la agonía, que no hay ninguna picadura y que la ponzoña del propio escorpión no le es nociva. No hay ningún animal que se suicide.

El hombre no es solamente señor sobre la naturaleza animal, sino que su mundo es también totalmente diferente del mundo del psicoide: el mundo del hombre es el mundo de los valores eternos, el mundo de la verdad, de la hermosura, de la bondad y de la santidad, el mundo de la libertad y de la responsabilidad, el mundo de la verdadera creación de sí mismo. Para el psicoide son accesibles solamente las cosas eternas. El verdadero campo de la vida humana está más lejos del campo del animal que el cielo de la tierra.

Tal como los triángulos matemáticos no pueden por sí mismos formar ningún triángulo físico, tal como las constelaciones de los átomos no pueden producir un psicoide, del mismo modo los monos nunca producirán un hombre. Un ser más alto que el alma puede crearlo solamente Dios y solamente Él es nuestro Padre, aunque el instrumento para el alma humana — el cuerpo humano — podía Él producirlo de un modo muy maravilloso, usando para eso la labor evolutiva del animal. Pero antes de entregar al alma humana el instrumento producido de este modo, El mismo — el Maestro Supremo — había de dar el último pulimiento a este cuerpo, tenía que imprimirle en su faz la estampa de la nobleza y de la hermosura.

José Macernis
EL HOMBRE ¿UN ENIGMA?

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

(Atkelta iš 1 psl.).

mentarams bent pareikšti protestą prieš tokį parlamentinių institucijų išniekinimą?

Amerikiečių atvirumą ir svetingumą, rodomą Jowoje viešindiai sovietų žemės ūkio delegacijai, bolševikai išnaudoja savo propagandai. Amerikiečių nuosirdumas, pgl. Vilniaus radiją, esąs jų meilės įrodymas tarybinėms žmonėms, nes jie norį su jais gyventi taikoje ir jiems nusibodusios kalbos apie karą. Pravarų pažymėti, kad tuo metu kai Ukrainoje vieši amerikiečių žemdirbiai-fermeriai, Sovietai į JAV pakaitomis nusiuntė delegaciją, kurioje žemdirbius (kolchozininkus) atstovauja įvairių ministerijų valdininkai. Tik vienas delegacijos narys yra iš kolchozo ir tas pats partinis pirmininkas.

LIETUVOJE PRASIDĖJO MASINIS DERLIAUS NUĖMIMAS

Jis vykdomas, žinoma, naudojant socialistines lenktynes ir kt. komunistinei santvarkai būdingas varovų priemonės. Štai Prienų rajono K. Požėlos vardo kolūkyje net per radijo interviu giriamasi: „dar rasai nenukritus, pradėdame darbą... dirbame per visą dieną, pietų pertraukai 15 min. tesustojame“. Jeigu kur nors kada nors nepriklausomos Lietuvos ūkininkas versty savo darbininkus ištisą dieną net be pietų pertraukos dirbti, tai ir šiandieną bolševikai turėtų medžiagos šaukti apie „kraugerį buožę“, gi „tarybinę santvarką“ tai vadinama „visų kolūkių jėgų, vykdančių partijos ir vyriausybės iškeltus uždavinius, organizavimu“.

Patį rugiųjų žemės ūkių sovietams tipišką organizavimą. Štai pavyzdys iš Vievio rajono kolūkio: „Rugių žemės ūkių pradėjo žymiai organizuočiau, negu pernai“ — pa-

sakoja kolūkio agronomas. Į darbą esą įsitraukę visi kolūkio nariai: praktikuoja vyrų, moterų ir arklių „už savalaikį javų nuėmimą“. „O, kombainai į talką neateis?“ — klausia nediskretus korespondentas. „Ateis, bet atrodo, kad kolūkiečiai pirma suspės nuimti derlių. Mat, Vievio MTS-yje dar nebaigtai atremontuoti kombainai“ — atsako jam kolūkio pareigūnas. Geresnių komentary prie šios žinutės, mūsų nuomone, nereikia.

15 M. NUO MOLDAVIJOS TSR ĮKŪRIMO

Š. m. rugpjūčio 2 d. sukako 15 metų nuo Moldavijos TSR įkūrimo. Šiai tolimai „broliškai respublikai“ lietuviai turi tikrai šiltus jausmus, nes to krašto gyventojų likimas panašus į mūsų tautos likimą: ji buvo kartu su Lietuva panašiomis priemonėmis Sovietų imperijos okupuota.

„Iš visų žemės rutulio kampelių į vieną tašką eina traukiniai, garliai, viai, skrenda lėktuvai... Pasaulio jaunimas susirenka į savo tradicinę šventę, kad arčiau susipažintų, sustiprintų draugiškus ryšius, bendrą vardan taikos išsaugojimo, vardan šviesios būsimųjų kartų ateities“. Tokiais patetiškais žodžiais Vilniaus radijas praneša apie rugpjūčio 1 d. prasidėjusį jaunimo festivalį, į kurį iš Lietuvos vyksta Kauno politechnikos instituto šokių kolektyvas, operos solistė E. Saulevičiūtė ir sportininkai: krepšininkai Stonkus, Lauritėnas, Stumerys, boksininkai Jucėnas ir Murauskas bei tris kart iškovojęs Sovietų Sąjungos fechtavimo meisterio vardą Ūdra.

Būtų preciziškiau, jeigu Vilniaus radijas paskelbtų, kad apgautas jaunimas renkamas į Varšuvą, kuri

tikrai, kaip ir bolševikai pripažįsta, tokiam festivaliui yra simboliška vieta. Gaila tik, kad radiofonas prisiminęs 1944 m. Varšuvą, kurioje tada daugiau ¼ pastatų buvo sugriauta, nepaaiškina šių griuvėsių atsiradimo priežastį. Pasaulis tačiau dar neužmiršo, kad lenkams prieš vokiečius sukilus, pažadėtoji pagelba iš anapus Vyslos neatėjo. R. Armija laukė, kol vokiečiai sunaikins lenkų patrijotus, kad galėtų lengviau pajungti į savo okupaciją lenkų tautą. Tad renkasi idealiais pasitikįs jaunimas, kuris, kaip ir save laiku Varšuvą, bus apgautas: ne taikai tarnauja jo sportiniai pajėgumai, ne draugiškus tarpusavy ryšius jis puoselės, bet agresijos žygiui ruošiamas jo patvarumas, užsiekleidimui prieš užsienį ir visiškos kolektyvinės integracijos pajutimui reikalingi masiniai sąskrydžiai. Viskas yra simboliška. Virš festivalio aikštės kyšo Stalino vardo Kultūros ir Mokslo rūmai. Tai esanti „tarybinės liaudies dovana broliškai lenkų tautai“. Atseit, Stalino vardo rūmai stovi toje vietoje, kur dėka Stalino pastangų žuvo tūkstančiai „broliškos lenkų tautos“ rezistentų. Kada nors Chruščiovo ar kt. vardu paminklai puoš ir tas vietas, kur po žeme dūlės to apgauto jaunimo kaulai, kuris šiandieną viliojamas apgaulingoj vietoj klaidingais būdais netikrus dievus garbinti. Tai nėra mūsų niurūs spėliojimai. Štai dokumentacinė medžiaga apie tai, kaip Sovietų imperijoj jaunimas ruošiamas „vardan taikos bendradarbiavimui“. S. m. rugpjūčio 18 d. Kijeve prasidės Varšuvai giminąs sąskrydis — „visasąjunginė moksleivių spartakiada“. Kaip ruošiami šioms varžyboms Lietuvos mokiniai? Užsukime kartu su Vilniaus radijonu į Ežerėlius. Ten švietimo ministerijos (įsidedėkime švietimo ne vidaus, krašto apsaugos ar net saugumo) žinioje esąs palapinių miestais. Dar jo nepasiekę radiofono korespondentai sutinka jaunuolius su... Šautuvais ir kuprinėmis, kurie grįžta paleidę į taikinius po 60 šūvių. Ten pat ir mergaičių stykka. Tiesa, jos be šautuvų. Bet... atvykstantį trenerį pasitinka išsirikiavusios ir su raportu. Tai gi kuprinės, šautuvai, maršal ir raportai. O virš viso šito — Maskvos Stalino vardo Kūno Kultūros Instituto vyr. dėstytojas Karčiagnas. Jis prižiūri, kad Lietuvos jaunomenė būtų tinkamai paruošta Maskvos siūlomai Vakarams koegzistencijai, kad Maskvoje paspaudoje mygtuką, kolonos pasipiltų visais keliais ir nešėtų kitiems garbinti tuos dievus, kuriais jie patys netiki...

BOLŠEVIKINIŲ RESPUBLIKŲ „PAGALBA“ LIETUVAI MEDICINOS SRITYJE

Kaip didelė naujiena š. m. rugpjūčio 5 d. Vilniaus radijas praneša apie „bolševikų respublikų“ pagalbą Lietuvai medicinos srityje. Iš Maskvos, Leningrado ir kt. didmiesčių siunčiami į Lietuvą įvairūs medicinos instrumentai. Esą švenčiūnėlių rajonas gavęs įrengimus vienam dantų gydytojų kabinetui. „Beveik (mūsų pabr.) kiekviename rajone įrengti rentgeno kabinetai. Ligoninės, poliklinikos ir ambulatorijos aprūpintos... kraujo spaudimo matavimo įrankiais, kvarco lempomis“ ir panašiais agregatais. Nusakoma ar Leningradas aprūpino švirkštimo adatomis taip pat periferines ligonines ar tik... rajonines. Todėl neuosustabu, jeigu medicinos darbuotojai belaukdami iš Maskvos ir Leningrado medicinos instrumentų, vietoj ligoninėse dirbę, tuo tarpu stengėsi ką nors kitą prasimanyti.

Štai į „mylimą Maskvą su visų veidnuose išskaitomu troškimu — greičiau į apdainuotą šalies sostinę“ rugpjūčio 5 d. išvyko Kauno medicinos darbuotojų dainų ir šokių liaudies ansamblis iš 110 asmenų. Ansamblis savo repertuare turi be lietuvių taip pat latvių, estų, rusų, gudų (jė dabar vadinami baltrusiais), ukrainiečių ir gruzinų liaudies dainas. Kiekvienam koncerte numatoma atlikti 33 dalykus 6 kalbomis. Įdomu ar ir „vadovaujancios rusų tautos“ menininkai dainuoja bent to krašto kalba, kuriame jie gastroliuoja? Medicinos darbuotojų ansamblis ketino Maskvoje užtrukti apie 10 dienų. Vargšai kauniečiai, kuriems teks nelaimė toms dienomis susirgti.

Iš Vilniaus šių metų traukiniai eina dešimtis kripyčių į Maskvą, Leningradą, Rygą, Lvovą (jis per Vilniaus radiją vadinamas „Lvovu“, nors šio miesto rusai ir neturėtų ukrainiečiams pavýdėti), Petrovą ir kitus. Esą Vilniaus geležinkelininkai įvykdė pirmą laik

Tamsumas skatina netautėjimą

Nathan Glazier įdomiai apibūdina tautinių bendruomenių kūrimąsi — pastebi A. Salčius, kalbėdamas apie tautines bendruomenes amerikiečių akimis. Esą vokiečiai ir airiai pirma tapę tauta, o paskui sukūrė valstybę. Kai jos pačioje Amerikoje bandė įsteigti savo tautines valstybes, JAV Kongresas rado reikala specialiu įstatymu tai uždrausti. Atsparesni! Amerikoje buvo vėlesnės imigracijos norvegai ir švedai, gana ilgai pajėgę atsilaukyti tirpinimo jėgai. Atvykę jie dar nesijautė esą vienos tautos vaikai; jie grupavosi pagal paliktos giminės miestelius ir parapijas. Tik susidūrė su svetima kultūra, jie tapo sąmoningais savosios kultūros saugotojais, leisdami savo laikraščius, lankydami savas mokyklas, klausydami savo parapijos kunigų. Tačiau miestų ir pramonės augimas didelę jų dalį vis dėlto „įmaišė į katilą“ ir asimiliavo.

Glazier prieina išvadą, kad Amerikoje tautinės bendruomenės tebesilaiko dėl to, jog jos arba turėjo aiškią ideologiją, kaip vokiečiai ir airiai, arba gyveno atskirose izoliuotose kolonijose, kaip skandinavai, lietuviai ir kt.

Esą lenkai, lietuviai, kroatai, slovakai, slovenai... atvykę į Ameriką, šio šimtmečio pradžioje, buvo pertamsūs, kad jų ideologija galėtų juos suilaikyti nuo netautėjimo, nors jie ir stengėsi iškovoti nepriklausomybę savo gimtieties kraštams Europoje. Esą lietuviai tik Amerikoje pasijuto esą giminę, turį tą pačią kalbą bei bendrus interesus. Iš atsilikusiu kaimiečių jie pasidarė išsprusiais miestiečiais.

Kadangi augštesnysis rytų Europos kraštų sluosgnis, — mano Glazier, — kūrė kultūrą tik sau, žemesnysis sluosgnis buvo paliktas tamsoje. Todėl imigrantų vaikai — antroji karta — stengėsi kuo greičiau išsiskirti nuo savo tėvų — pirmosios kartos. Esą pirmoji karta buvusi tokia tamsi, kad nežinojusi, kokios tautybės ji esanti. Oficialiai jie buvo vadinami „ruski“ arba „austro-vengrais“, o paniekiamai — „bohunks“. Ankstyvosios emigracijos lietuviai dažnai save vadindavo „polaks“, kol vėliau išvirto „litvakais“. Aplamai sociologai prieina išvadą, kad — nors tai sunkiai įtikinama — trečioji imigrantų karta rodo tendenciją domėtis savo senelių kultūra ir didžiūotis jų tautybe. Kad ir nesiryždamas spėti tautinių bendruomenių likimo Amerikoje, Glazier vis dėlto samprotauja, kad jų išsilaikymas priklausys nuo jų vadų sugebėjimo suderinti amerikiečių kultūrą su savo tautiniais interesais bei savo kultūra.

— Pasigėres žmogus panašus į degtinės butelį; tik pilvas ir kaklas, o galvos nėra.

— Kiek žmonių būtų nebyliais, jei jiems būtų uždrausta kalbėti gerai apie save ir blogai apie kitus. Leibnits.

penkmečio užduotį, nes 85% visų sunkiasvorių (normalia kalba prekinų) traukinių, išeinančių iš Vilniaus žymiai viršija svorio normą. Štai dar įdomus sovietinių „racionalizatorių bei novatorių“ laimėjimas! Normaliose sąlygose toks vagonų perkrovimas niekuomet nebūtų leidžiamas, nes jis neproporcingai didina jo techniškąjį amortizavimą. Bolševikinėje sistemoj svarbu įvykdyti ir viršyti planą, kad dėl to alinama gyvyji darbo jėga ar įrengimai, tuo niekas nesirūpina.

Betgi, kaip toliau Vilniaus radijas aiškina, šio miesto geležinkelio stotyje padidėjo ne tik prekių, bet ir keleivių pervežimai. Daugelis jų esą važiuoja šiuo metu į poilsius, į kurortus. Todėl į Klaipėdą ir Druskininkus kasdien iš stoties išvyksta 2... traukiniai. Ak, neauga tarybinių darbuotojų tetrės progos pamatyti Lietuvos pajūrio vakarvietes, jeigu dvejų traukinių pakanka susisiekimui tarp sostinės ir uosto palaikyti! Štai kaip atrodo „galingiausioje pasaulyje geležinkelių valstybėj“ traukinių judėjimas magistrālėmis, o juk Leninas šaukia: „Geležinkeliai — tai... ryšiai, kuriais pagrįstas socializmas“. Matyti Lietuvoj šis socialistinis pagrindas nėra labai tvirtas.

→ „Baltische Briefe“ skelbia iš vokiečių karo belaisvių gautąją žinią, kad Estijoje rusams, kurie veda Estes, įsakmiai patariama ir patiems pasivadinti žmonių pavardėmis. Tuo būdu norima padidinti rusų skaičių Estijoje estiškomis pavardėmis.

Lietuvių Bendruomenės JAV-se veikla

PASIKALBĖJIMAS SU STASIU BARZDUKU, naujuoju JAV Lietuvių Bendruomenės Valdybos pirmininku.

Neseniai New Yorke pėsėdėjaviusi JAV LB Taryba pirmuoju valdybos pirmininku visais balsais išrinko, pavesdama jam sudaryti visą valdybą ir ją pristatyti Tarybai tvirtinti, JAV lietuvių kultūrininką Stasių Barzduką, jau 3 metai iš eilės vis perrenkamą Clevelando apylinkės pirmininku. Pačios didžiausios visame pasaulyje lietuvių kolonijos bendruomenine veikla gyvai domisi visų kraštų lietuviavai. Čia duodamas su naujuoju JAV LB valdybos pirmininku pasikalbėjimas aktualiais bendruomeniniais reikalais:

— Kaip vertinate, p. pirmininke, Bendruomenės padėtį Amerikoje?

— Bendruomenės Valdyba iš LOK paveldi apie 60 apylinkių ir 10 veikiančių apygardų. Taip pat yra įvykdyti Tarybos, vyriausiojo JAV Lietuvių Bendruomenės organo, rinkimai. Taigi organizacinis Bendruomenės aparatas jau yra užsuktas, pamatai Bendruomenės rūmams padėti.

Tačiau visais ligšiolines pastangas tegalime laikyti tik gero darbo pradžia. Bendruomenė Amerikoje dar nėra virtusi tuo, kuo ji turėtų būti. Ypačiais trys tėra silpnos Bendruomenės vietos:

1) Bendruomenės dar nėra tapusi visuomenine Amerikos lietuvių organizacija, ir todėl jos apylinkės vis tebedaro naujos atskiros, o ne natūralios tikros bendruomenės įspūdį; 2) Bendruomenė vis tebeturi per maža jai konkrečiai nuširdžiai dirbančių žmonių; 3) pagaliau Bendruomenės, ypačiais centrinį jos organų, piniginiai ištekliai yra daugiau negu skurdūs.

— Kokios tad yra Bendruomenės sunkumų priežastys?

— Šios priežastys atvejais jau buvo keliamos, tad nėra prasmės jų iš naujo kartoti. Geriau tebūna leista man klausimą kitu šonu pasukti: teatsako visi Bendruomenės skeptikai, ką jie galėtų geresnio vietoj jos pasiūlyti? Gyvenimas rodo, kad ligšiolinės organizacijos lietuvių gyvenimo formos lietuviams išlaikyti juk nebepajėgia. Tad kodėl reikėtų šiausiai prieš naujas formas, kurios turi būti visuotines ir todėl efektyvesnės bei vaisingesnės? Turėtume laikyti tiesiog išganingą bendruomeninę mintį, siekiančią suburti visus lietuvius ir skatinančią bendromis jėgomis imtis tautinių uždavinių bei tikslų. Štai kodėl reikėtų gerai visiems įsidėmėti buv. LOKo pirm. prel. J. Balkūno pastabą dėl Bendruomenės reikalingumo: jei tokie ALTA ir BALFA yra sukurti tik laikiniems specialiems uždaviniams, tai Lietuvių Bendruomenė visur ir visuose laikams auga pačiais lietuvių tautai išlaikyti.

— Kokią įspūdį Jums darė pirmasis Bendruomenės Tarybos suvažiavimas New Yorke?

— Į tai man sunkiau atsakyti, nes pats taip pat buvau atkyvus to suvažiavimo dalyvis. Visur ten, kur keliama ir svarstomi lietuviški reikalai, man visados malonu dalyvauti. O Taryba jiems ir skyrė daugiausia dėmesio bei laiko. Džiaugiuos, kad Taryboj yra tikrai gražus kompetentingi ir patyrusių narių būrys lietuviškos kultūros ir švietimo klausimams. Dar pabrėžtina, kad Taryba visus iškilusius klausimus pajėgė svarstyti rimtai, blaiviai ir konstruktyviai. Apgailėtinu reiškiniu tenka laikyti tai, jog didelė dalis Tarybos narių (9 iš 27) daugiausia dėl kelionės sunkumų pirmajame suvažiavime dalyvauti negalėjo.

— Kas dabar daugiausia rūpės Jums, kaip naujosios Bendruomenės Valdybos pirmininkui?

— Didelė Bendruomenės veiklos našta, be abejo, guls ant Bendruomenės Valdybos narių pečių, tad labai svarbu turėti pajėgią ir veiklią valdybą, taip pat turinčią ko didžiausią Tarybos ir visos Bendruomenės pasitikėjimą. Tai yra vienas iš svarbiausių šios dienos mano rūpesčių. Džiaugiuos, kad šis reikalas sekasi gerai spręsti.

Toliau jau Bendruomenės Valdybai teks galvoti apie bendruomeninio darbo plėtimą, gilinimą ir sisteminimą.

Pagrindinis Bendruomenės vienetas yra apylinkė ir atskirai veikianti seniūnija (kitos seniūnijos gali būti tam tikra administracinės apylinkės dalis). Juose telkiasi daugumas vietinių reikalų: lietuviškas švietimas ir bendras kultūrinis gyvenimas, moralinės ir

materialinės paramos bei globos teikimas jos reikalingiesiems, finansinės ir ekonominės atramos organizavimas lietuviškam gyvenimui — apskritai lietuviybės gaivinimas ir jai sąlygų sudarymas. Svarbu, kad apylinkės ir seniūnijos mokėtų tartinai dirbti su vietinėmis draugijomis, klubais, choralais, vaidintojų rateliais ir t. t. Nestabdant vietinės iniciatyvos, Bendruomenės Valdybai teks žiūroėti, kad visų apylinkių ir seniūnijų veikla būtų daugiau nukreipta bendruomeninių uždavinių linkme.

būti suorganizuoti specialūs organai — Kultūros Fondas ir atitinkamos tarybos. Taip pat pačioj Bendruomenės Valdyboj, be tradicinių pirmininko, vicepirmininko, sekretoriaus ir išdininko pareigų, įvedami dar specialūs postai: vienam jos nariui pavesdama rūpintis ypačiais liet. švietimo reikalais, kitam — apskritai kultūriniais.

— Čia išvardytos tik šešių Valdybos narių pareigos, o buvo skelbiama, kad Valdyba bus sudaryta iš septynių asmenų. Koks tad darbas bus pavesatas tam septintajam nariui?

— Tikrai, Valdyboj numatyti 7 nariai. Tam septintajam skiriama taip pat labai svarbi sritis. Štai nuolat skundžiamasi, kad kultūri-

Lietuvaitė tautifiuose rūbuose prie lietuviškų smūtkelių Lietuvių Kolonijos Tautiniame Muziejuje.

Dėl apygardų — kai kurios veikia gerai, turi atramą ir savo buvimą visiškai pateisina. Tačiau, rodo, yra ir popierinių. Mano supratimu, apygardos turi būti tie administraciniai Bendruomenės centrai, kurie turi atlikti tam tikrus specialius uždavinius. Kad jie būtų pajėgesni, gal turėtų būti didesni. Todėl išskyla reikalas peržiūrėti dabartines apygardų V-bas. Valdybai bus labai svarbūs šiuo klausimu ir pačių apygardų pasisakymai.

Bendruomeninei minčiai skleist, populiarinti ir prigydyti turėtų būti taip pat praktikuojami ir rajoniniai suvažiavimai.

Į pačios Bendruomenės Valdybos rūpesčių sritį taip pat turės būti uždavinys surasti konkrečių visai bendruomenei siekimų. Dar per anksti apie juos kalbėti. Bet vienas sumanymą jau noriu ir čia priminti — būtent Bendruomenės Valdybai priklausytų iniciatyva organizuoti Amerikos Lietuvių Kultūros Kongresą. Taip pat Valdybai reikės įgyvendinti ir Bendruomenės Tarybos nutarimus.

— Kokie tie Bendruomenės Tarybos nutarimai?

— Jie liečia senuosius mūsų rūpesčius. Ana, kiek jau mes esame prikalbėję bei prirašę Kultūros Fondo reikalų ir kiek jį vilčių sudėję. O jo vis nebeturime. Mūsų vargo mokyklos dažnu atveju dirba ne tik be vadovėlių, bet joms nebeturime net programų. Pasirodo nemaža leidinių, be kurių galėtume nesunkiai apsieiti, o nėra kam platesniu mastu rūpintis mažųjų ir jaunimo skaitiniais. Daug kalbame apie savo mokslo, meno ir kultūros skatinimą, palaikymą ir skleidimą, tačiau vis nebeturime organų, kurie tuo kompetentingai rūpintųsi. Tiesa, džiaugiamės ir didžiuojamės šviesiais privačios iniciatyvos pavyzdžiais, bet kartu matome, kad jų nebepakanka. Todėl tik su Bendruomenės vardu siejamas visų šių reikalų norimas išsprendimas: j Bendruomenę sutelktos lietuvių masės pagaliau turi sudaryti realią visų tautinių reikalų atramą. Šiems reikalams spręsti ir vykdyti, Bendruomenės Tarybos nutarimu, turės

niai mūsų laimėjimai tėra maža pasauly tepažįstami. Toliau įvairiose leidiniuose randame ne tik nepilnas žinias, bet dažnai dar iškreiptas ir tendencingas. Ligi šiol vėl neturėjome organo, kuris rūpintųsi kultūrine mūsų informacija ir kovotų su duomenų iškreipymu. Daugelis savo viltis ir čia dėjo į Bendruomenę. Ji ryžtasi imtis iniciatyvos šiai spragai užtaisyti, todėl jos Valdyboj atsiranda specialus postas. Šio nario uždavinys bus suorganizuoti tam tikrą kultūrinę informacijos komisiją (arba biurą) ar bent teikti paramą jau esamiems informaciniams leidiniams (simpatingą įspūdį pvz. daro Lietuvių Studentų Sąjungos anglų kalba leidžiamas „Lituanus“).

— Su kokia nuotaika pradodate darbą?

— Apie savo nuotaiką ko mažiausia tegalvoju. Sunkumais gerai pažįstu ir esu prie jų jau pripratęs. Tikiu bendruomenine idėja, kuriai dirbu. Turėsiu bendradarbių ir talkininkų. Stiprina ir guodžia patrinkstas pasitikėjimas. Ranų nuleisti neleidžia paties reikalo svarbumas ir amžiais parodytas mūsų tautos gyvatingumas.

Šia proga nuoširdžiai kviečiu visus Amerikos lietuvius telktis į Bendruomenę ir savo sugebėjimu, darbu, pasiaukojimu arba nors kasmetiniu tautinio solidarumo įnašu remti jos siekimus. To reikalauja išlaisvos ir nepriklausomos Lietuvos ateitis, tai būtina lietuvių tautos gyvybei ir išlikimui. Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būt!

→ LIT Šveicarių-Lietuvių Pagalbos Komitetui, kuris organizuoja lietuviams, gyvenantiems Vokietijoje, paramą pasiuntę dokumentacinės medžiagos apie Lietuvą ir Vakarų vyriausybės pažiūrą į Lietuvos klausimą bei propagandinę literatūrą ir kt. šiai akcijai reikalingos medžiagos.

→ Šveicarių laikraščiai paskelbė Šveicarių-Lietuvių Pagalbos Komiteto atsišaukimą, kuriuo šveicarai raginami priimti Pabaltijo vaikus pas save atostogoms.

LIETUVIAI *visame* Pasaulyje

ELTOS ŽINIOS JUNGT. AMER. VALST.

→ Mirė Dr. Garmus. S. m. liepos 23 d. mirė vienas žinomiausių lietuvių visame pasaulyje — Dr. A. Garmus, gim. 1881 m. vasario 19 d. Tursono kaime, Panemunės valsč. Mokslus ėjo Liepojos gimnazijoje ir Kijevo bei Berno universitetuose. 1926 — 1929 m. jis buvo Kauno universiteto medicinos fakulteto asistentas, 1932 — 1933 m. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus medicinos fakulteto asistentas, 1932 — 1933 m. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus direktorius, 1934 m. Kauno miesto tarybos narys.

Su Dr. Garmu netekome vieno iš seniausių kovotojų dėl mūsų tautos laisvės.

→ Per paskutinius vienerius metus katalikų skaičius JAV-se (iskaitant ir Aliaską, bei Havajų salas) paaugo 929.278. Dabar iš viso čia katalikų yra 32.575.702. Per 1954 metus atsivertusių į katalikybę suaugusių žmonių pakrikštąta 137.310.

VOKIETIJA

PABALTJIO STUDENTŲ VOKIETIJOJE SUVAŽIAVIMAS

S. m. rugpjūčio 5 ir 6 d. d. Bonnoje įvyko estų, latvių ir lietuvių studijuojančių Vokietijos universitetuose suvažiavimas, kurio pagrindinė tema buvo „Kartų problematika“. Skaitytose paskaitose prelegentai nurodė, kad, turbūt, niekur nesama tokio tarp kartų skirtumo, kaip egzily jaunuomenėje. „Į nuosakumą, aiškų žvilgsnį ir politinės atsakomybės jausmą — į savybes, kurios iki šiol paprastai buvo surištos su amžiaus brandumu, pretenduoja šiandieną jaunuomenė, kuriai dažnai senųjų, su anksčiau įgytais nuopelnais, egzily politikų pažiūros atrodė suetingosios bei apdulkėjusios“ — pažymėjo savo kalboje egzily studentų sąjungų bendradarbiavimo V. Vokietijoje ir V. Berlyne pirmininkas Paul.

Baltų Instituto vardu kalbėjęs Bonnos prof. Toomse pareiškė, kad 70 mil. tauta neturinti jokios kitos teisės į nepriklausomybę, kaip tauta turinti 2 milijonus. Paskaitose buvo iškeltas taip pat egzily studento nusistatymas: ar jis turėtų persiorientuoti savo praeičiai. Paskaitose šis klausimas buvo išrištas šia prasme, kad užsienyje gyvenantysis niekuomet negalės užmiršti nei savo tėvynės nei jos gamtos ar kultūros, bet gyvenant svetimoje šalyje nesą nei galima, nei tikslinga nuo jos įtakos užsisleisti. Jeigu sveitingasis kraštas mūsų siekimus paremtų galėtų tai ateity visų duoti ne tik mums, bet ir mūsų šios „dienos šeiminkams“. Pabaltijo studentai esą į ateitį žiūrį blaiviai ir nuosaikiai.

Šiame suvažiavime referatus skaitė: V. Jaunums, „Latvių studentų egzilinio gyvenimo problemos“, J. Rudzitis „Rašytojo atsakomybė“, Dr. Matiar, „Kartų problema psichologiniu požiūriu“, V. Banaitis „Naujųjų pabėgėlių iš Sovietų srities pasaulėvaizdis“ ir Stupp „Egzily studentams paramos galimumai“.

Suvažiavimą Vliko, MLT ir Vokietijos Krašto V-bos vardu sveikino ir apie PET sesiją Strasburge pranešimą padarė E. Simonaitis. Savo kalboje E. Simonaitis pareiškė, kad Pabaltijo tautos nenustos kovojusios dėl savo laisvės. „Tačiau jeigu aš kalbu apie kovą, tai manau ne rankose turimus ginklus“ — pažymėjo kalbėtojas — „bet apie dvasios ginklus“. Estų vardu suvažiavimą sveikino buv. min. Selters. Suvažiavimas buvo užbaigtas menine dalimi, kurioje atlikti Pabaltijo tautų ir vokiečių kompozitorių kūriniai.

Šia suvažiavimo proga rugpjūčio 7 d. įvyko lietuvių studentų pasitarimas organizaciniams reikalais.

* **Federalinės Vak. Vokietijos Vyriausybės žiniose**, vad. „Bundesgesetzblatt“, Nr. 6 (1955 vasario 25 d.) paskelbtas naujasis Vokietijų pilietybės tvarkytis įstatymas. Jame pirmojo paragrafo pirmojo straipsnio b pastraipoje pažymėta, kad remiantis 1939 m. liepos 8 d. sudarytą tarp Vokietijos Reicho

ir Lietuvos Respublikos sutartimi Klaipėdos krašto gyventojų pilietybės reikalui (Reichsgesetzblatt II S. 999), vokiečių tautybės Klaipėdos krašto gyventojai, kurie tuo įstatymu automatiškai pasidarė Vokietijos piliėčiai ir dabar gyvena Vokietijoje, laikomi Vokietijos piliėčiais, nebent būtų anksčiau jos atsisakę arba per metus laiko nuo šio įstatymo paskelbimo įsakmiai jos atsisakę. Įstatymu galutinai sutvarkomi pilietybės reikalai tų vokiečių tautybės asmenų, kurie buvo 1938 — 1945 m. laikotaryje automatiškai įpiliėtinti. Įstatymo nuostatais gali pasinaudoti net ir emigravusieji iš Vokietijos. Įstatymas pasirašytas š. m. vasario 22 d. Vak. Vokietijos prezidento T. Heuss, federalinio kanclerio Adenauerio, fed. vidaus reikalų ministerio Dr. Schroederio, fed. finansų ministerio Schaeferio ir fed. ministerio pabėgėlių, tremtinių ir nukentėjusių nuo karo reikalams Dr. Oberlanderio.

* VLIKO IT leidžiamas ir K. V. Mincevičiaus redaguojamas informacijų biuletenis italų k. „Elta-Press“ randa didelį pasisekimą italų spaudoje. Gruodžio — sausio — vasario mėnesiais pasinaudoję ištiesai ar dalimi „Elta-Press“ žiniomis 91 Italijos laikraštis, tarp jų 3 italų kalba išėmą laikraščiai JAV, 1 Australijoje ir 1 Eritrejoj.

→ S. m. rugpjūčio 5 — 7 d. d. Zueriche įvyko IV-sis Lietuvių Bendruomenių Europoje pirmininkų suvažiavimas, kuriame apsilankė VLIKO pirm. M. Krupavičius ir LIT valdytojas K. Žalkauskas. Suvažiavime dalyvavo šie Bendruomenių pirmininkai: K. Razminas — Austrijos, M. Bajorinas — D. Britanijos, V. Mincevičius — Italijos, E. Turauskas — Prancūzijos, A. Paulaitis — Šveicarijos ir Pr. Zundė — Vokietijos. Be to, suvažiavime, kaip svečiai apsilankė A. Gerutis, Šveicarijos LB Krašto Tarybos pirmininkas, B. Thoma, Šveicarių — Lietuvių Pagalbos Komiteto pirmininkas, S. Vykintas, Vokietijos Krašto Valdybos narys.

Pranešimus suvažiavimui raštu prisuntė A. Bričkienė, Danijos LB pirmininkė ir A. Semokas, Belgijos LB pirmininkas (plačiau žiūr. psl. 20).

→ Radijo Skyriaus bendradarbių konferencija, kurioje dalyvavo lietuviški valandėlių Madrido, Romos bei Vatikano radiofonuose vedėjai, Radijo skyriaus redaktoriai, bendradarbiai, įvyko š. m. rugpjūčio mėn. 1 — 2 d. d. Konferencijos tikslas — pasidalinti mintimis, patyrimais, pageldavimais, išsiaiškinti darbo racionalizavimo klausimus.

1. Radijo sekimo stoties vedėjas E. Žilius pašikino apie šios įstojos darbą. Vilniaus programos sekimas pradėdamas 5 val. ryto. Vilniaus programa dažnai keičiama iš anksto apie tai nepranešus. Dirbti tenka nemažiau 9 val. į dieną. Per mėnesį užrašoma vidutiniškai 300 psl.

2. Madrido radiofono lietuviškoji programa apima 4 temas: dienos žinios, komentarai, lietuvių užsienyje ir lietuvių kultūrinis gyvenimas. Lietuviška programa ispanai domisi ir ja, dėl jos originalumo, patenkinti. Tuo tarpu žadėtoji įrengti naujoji Madrido radijo stotis dar neveikianti. Ji būsianti žymiai galingesnė.

3. Vatikanas lietuvišką programą dabar transliuoja 7 kartus per savaitę. Nors sovietai transliacija trukdo, bet ji Lietuvoje girdima. Įrengus naują 100 kw galingumo stotį, tikimasi tuos trukdymus nugalėti. Naujoji stotis pradėsianti veikti ateinantį pavasarį.

4. Romos radiofonas (pranešėjas Dr. Gallius) transliuoja 34 kalbomis. Latviai ir estai transliaciją neturi. Anksčiau tekę naudotis tik italų medžiaga, dabar leidžiama naudoti ir lietuvišką medžiagą.

5. ELTA-PRESS (pranešėjas kun. Mincevičius) iki šiol išleista 15 numerių. Šiuo biuleteniu jaučiamas gyvas susidomėjimas. Elta-Press tapusi Romoje lyg ir lietuviškų žinių centras. Dažnai į ją kreipiasi net oficialios italų įstojos, norėdamos gauti žinių apie Lietuvą. Būna užklausimų ir iš užsienio.

Mokslas - MENAS - Literaturai

ALOYZAS BARONAS

SODAS UŽ HORIZONTO

(Romano fragmentas)

— Gali nudaužyti nosis ar buteliams kaklus, bet ne žvaigždes nuo dangaus, — taria Aleksas Valinis, žiūrėdamas pro traukinio langą. Baigia parvykti tvišken, išsikels mažą lagaminėlį, pareis septynis kilometrus purvinu keliu ir paskui. „Kas paskui, po velnių? Nenuskabinsi ranka mėnesio pasiūviesti. Tam ta visa astronomija ir yra, kad pamatytum, kokia purvina žemė“. Valinis atsistoja, išremia į palangę ir vėl žiūri į lauką. Kai jis pasitraukia toliau nuo lango, stiklė atsimuša tamsus veidas ir ploni antakiai. Švarkas atšagstytas, nes pirktas prieš keletą metų. Baigė progimnaziją, gimnazijoje atpylė dar metus, o po to pinigų stoka išvarė į kariuomenę savanoriu. Na, ir mintis, kad po to nors bus geriau. O dabar nieko ir vėl namo. Kuriam velniui namo? Žemės arti? Svetimos. Bernu būti. Naginėtų. Nugairintu saulės ir vėjo veidu. Purvinom kojom ir atei-
t.

Valinis kabinasi į lango rėmą, lyg traukinys lėktu ne bėgiais, o tiesiog laukais ir dirvovais, virš kurių plaukia pilki dūmeliai. Balandžio žemė garuoja. Balandis kelia pašalą ir žalią žolės kaspinėli. Pavasaris pilnas žiedų, meilės ir romano įvadų. Toks jis knygose. Visai kitoks bernui, pliauškinančiam botagą.

Traukinys lekia berdamas žvaigždes, kurios virsta suodžiais, kaip tūkstančiai daiktų ir žmonių po mažo blykstelėjimo.

Bernas aria lauką. Bėri arkliai sunkiai traukia geležį pjanančią žemę, kaip duoną. „Trys vergai“, pagalvoja Valinis, „o poetai prirašė kvailiausių sentimentų apie purią vagą, švilpantių varnėną ir berną“. Ne, tai ne gyvenimas. Tai rūdijimas. Tik kvailys tegali iš to neišbėgti. Geriau būti vekselių padirbinėtoju, o ne čia nusidėvėti kaip plūgai. Sudilti kaip pasagai ant arklio kojos ir palikt gyvenime kaip dirvoj naginėtų kojų pėdas. Neryškias ir pirmo lietaus užplakamas.

Saulė kyla, plaukia debesėliai dangumi, vilnija traukinio dūmai, mažose stotelėse vaikšto nemigo apneštis veidais geležinkeliečiai, praeina moterys su skurdžiom pintinėm ir apvystais veidais. Ir rusvi karveliai lesinėja trupinius ir iš balyčių geria vandenį. Dar po ra stočių, dar dvidešimt kilometrų miškais ir lieknais, kuriuose auga brukniejojai po neužaugę kadugij — ir namai.

Valinis nusikelia nuo lentynos mažą lagaminėlį, išsineša jį į prieangį, užsideda ant jo koją ir klausosi ratų dundėjimo. Nelaimingo kalimo. Vienodo kaip berno gyvenimas. „Ir kas tas gyvenimas?“ — galvoja Valinis. „Tūkstančiais metų žmonės neišsprendė šito paprasto klausimo. Jeigu šitas gyvenimas nėra viskas, tai kam dar jį ieškoti mokslo, turto ir dar perkūnas žino ko kilniais vardais vadina. Prasišildai saulėj ir baigta. O paskui išneša tave giedodami po galva padėję drožlių pagalvėle ir apvožę pušų sakais kvėpiančiu dangčiu. Į ten, kur nebereikia nei pinigų, nei ašarų. O jei nieko nėra virš gyvenimo, tada griebk pilnom rankom, kad nereikėtų vežti nei mėšlo, nei dobilų ir po dal-

giu barstyti rasas ir prakaitą. Bet ką dabar griebti ir kaip? Melagiai tie, kurie sako mokąsi tik iš idealizmo, o ne todėl, kad tau kitas dirbtų. Pelnčiau būti daktaru, kaip stogadengiu ar batsiuviu. Mokyti apsimoka. Verta idealistu pabūti. Daug prirašyta apie pasiryžimą. Tik Lietuvoj tai padaryti sunkiau, nes čia nebūsi laikraščių pardavėju ir, kadangi ne vienas nešioja nagines, nebūsi batų valytoju. Čia nėra nuo ko pradėti. Nenudaužysi žvaigždžių, nesustabdysi vėjo ir debesio nepagausi plikom rankom. Gyvenimas kietas, kaip berno delnai ar botago kirčiai.“

Traukinys stoja. Valinis iššoka, miegūstas budėtojas po raudoną kepure mostelia ženklų, mašinistas pamojuoja juoda ranka, ir traukinys vėl rėkdamas tiesia suodiną vėliavą.

Ant vieškelio tykšta purvinas vanduo ir verkia žalios pagriovio šilkas po Valinio purvinais batais.

Ant kalnelio bando žmonės arti. Rėkia pempės balose, ir augštytyn kyla saulė, rūkas ir vieversys. Palei kelią berze varnėnas mašto, kas įkėlė inkilą. Jis tupi juodas, žvilgantys ir tylus.

Valinis nenori nei valgyti nei miego. Viena mintis, ką jis pradės, nusėda galvon piktai ir plėšia nervus kaip pagirios. Valinis norėtų dėl ramybės užsimerkti. Nematyti nei kelio nei telegramstulpių, nei vielų su paukščiais ir graudulingu ūžesiu ir atsikratyti pavojingo gyvenimo alkio. Nusikratyti kvailų idėjų bacilų, troškulio ir nebeįjėkoti laimėjimų, kurie daugiau pareikalauja aukos negu jie verti. Bet Valinis negali užsimerkti. Purvas, telegramstulpiai, kelias ir iš kažkur ateinantis piktas šuns lojimas susilieja į vieną vaizdą.

Dr. phil. P. Rėklaitis

Vilniaus meno paminklų likimas arba senasis Vilnius 1955 metais

Laisvąjį pasaulį jau pasiekė šiemet komunistų valdžios Lietuvos iešeistas didelis Vilniaus albumas, pavadintas „Vilniaus Architektūra iki XX amžiaus pradžios“ (Valstybinės grožinės literatūros leidykla 1925, 24,4 x 33,9 cm. 227 psl. su 194 iliustracijomis puslapio formate gilia spaude pagal nuotraukas). Albume rodomi tik tie architektūros paminklai, kurie išliko iki šių dienų. Vilniaus meno paminklų likimas po paskutinio karo ir rusų okupacijos buvo pridengtas paslapties skraiste išskėlė pagrįsto susirūpinimo. Iš šio leidinio paaiškį, kad Vilnius tebėra turtingas architektūros paminklais ir jo istorinis veidas nėra pasikeitęs. Kaip knygoje skelbiama, iš ligi karo pradžios meno paminklais laikytų 188 pastatytų sugriauta ar sužalota buvo 81, taigi mažiau, kaip pusė. Tačiau iš nuotraukų, kurios daugiausia padarytos paskutiniais metais, aiškiai matyti, kad visi žymesnieji Vilniaus architektūros paminklai išliko nesugriauti. Taip pat eilė Vilniaus senamiesčio gatvių ir panoraminių nuotraukų nerodo didesnių sugriovimų. Tušti išdege riogso Pašto buv. Kardinolo Jurgio Radvilos rūmai priešais šv. Jono bažnyčią, sugriauti taip pat keli mūro namai prie šv. Kazimiero bažnyčios Didžiojoje gatvėje, kurių vietoje dabar pastatyti nevykė moderniški namai. Iš komentary, pridėtų prie iliustracijų, sužinome daugiau tikslų žinių apie karo metu sužalotus senojo Vilniaus paminklus. 1944 m.

Miestas, asfaltas, universitetas, namai Žaliakalnyje, kavinė, blizgančios moterys ir batai. O čia į plūgą pakinkyta jaunystė. Kieti delnai, dalgio kotas, mėslavežio kvėpėjimas, rudenio purvas ir lietus, ir beviltiškai juodas taškas, vadinamas ateitimi.

Valinis sustoja. Dar trejetas kilometrų, ir pasibaigs kelias namo ir viltys išėiti iš jų. Bloga, kai galva pilna ir kišenės tuščios. Dalykai greit žudą žmogų. Geriau, jei būtų atvirksčiai. Ne, nors grįžk. Nors bėk atgal į miestą, miegok šiukšlyne, parke ant suolo, užsiklok laikraščiais, nešiok žydui vandenį ir matyk. Matyk, kad yra šalia kitas gyvenimas, gal kartais prasisvers į jį durys, kad jis yra čia pat apčiuopiamas ranka ir gal kartais gali už jo užsikabint. O kaime nieko. Tame jo mažam miestelyje nei gyvenimo nei vilčių.

Valinis perkelia iš rankos į ranką lagaminėlį ir vėl eina lėtai pirmyn, lyg grįžtų ne į namus, lyg eitų kažkur tolyn nuo jų, lyg bėgtų nuo vaikystės, nuo tėvo, motinos ir mergaitės mėlynais kaspinėliais gelsvose kasytėse. Seniai mergaitė užaugo, tarnauja pas policijos viršininką ir laukia ko nors ateinančio su glėbiu laimės. Užnešė smėlis upelius, kuriuose maudėsi, ir patiltė išdžiūvo, iš kur žiūrėjo vaiduoklių gilios akys. Beliko tik gyvenimas realus, netraukias, vejās kažkur iš namų kažkur įjėkoti geresnio.

Valinis žiūri į baltus bažnytelės bokštus ir į dviejų vėjo malūnų sparnus. Vienas iš jų sukasi. Lėtai, lyg kiekvieną minutę norėtų sustoti. Valiniui atrodo, kad jis moja savo didelėm rankom šaukdamas: pareik namo, pašalėj tėvas ir žiūri, kaip blizga saulė baigiančiose džiūti ganyklų balutėse, ir motina, ant krūtinių sudėjusi rankas, galvoja, kad tau pats laikas sugrįžt, kad tėvo namai yra poilsis begaudant įvairių pavaldų dalykus, kuriuos tu nori vadinti laime.

nuo karo veiksnių nukentėjo Vilniaus Gedimino pilies bokštas. Jis buvo 1948 m. restauruotas pagal senąjį 1937 m. restauracijos projektą ir dabar atrodo lygiai taip, kaip prieš patį karą. Nukentėjęs yra šv. Kazimiero bažnyčios fasadas, kurio kairysis bokštėlis nuotraukoje matomas be stogo. Nukentėjusi taip pat yra šv. Kotrynos bažnyčios apsidis ir bokštai; albume ši bažnyčia iliustruojama prieškarine nuotrauka. 1944 m. nukentėjo dar barokinės šv. Dvasios cerkvės kupolas, kuris buvo 1952 m. restauruotas. Už visus nuostolius knygoje kaltinami „hitleriniai grobikai“, bet nutylimai sužalojimai, kuriuos 1943 m. padarė rusų bombonešiai šv. Petro ir Povilo bažnyčiai bei šv. Mikalojaus bažnyčios klebonijai sykiu užmušant kun. Čibirą ir sužeidžiant arkiv. M. Reinį.

Miesto vaizde iš Basanavičiaus gatvės pusės su senaisiais pilių kalnais horizonte nematyti Trijų Kryžių paminklo ant šio vardo kalno. Kuriomis aplinkybėmis Trys Kryžiai „dingo“, knygoje nepaaiškina. Ma. Viršum šv. Stanislovo katedros pasigendame didžiųjų skulptūrų — Kryžių laikinės šv. Elenos, šv. Kazimiero ir šv. Stanislovo, kurias po L. Stukos - Gucevičiaus mirties (1798) ant katedros frontono užkėlė prof. Šulcas. Šios skulptūros gal nukentėjusios nuo karo veiksnių, vėliau visiškai pašalintos. Tačiau pašalintos buvo panašios figūros ir nuo Reformatų bažnyčios frontono Pylimo gatvėje.

Antanas Vilitis

ŽODŽIAI POEZIJAI

Aš matau tave gyvą debesį
Girdžiu tave medžių lapuos,
Matau tave žvaigždžių spindesy,
Jaučiu tave akiračio anapus.

Jaučiu tave aš vėjo dvelkime,
Matau tave žolių lingavime,
Matau tave dangaus mėlynume
Ir vandenų plačių bangavime.

Matau tave savo vaikystėje
Ir amžinai tave vejuos:
Aš vis manau — tave pavysiu,
Vis daug ko iš tavęs tikiuos.

MANO SALA

Kasnakt, kasnakt aš sėdu į laivelį
Ir leidžiuos į tolimas marias,
Niekas niekad neras mano kelio,
Kur eina į platumas galias.

Tenai turiu mązytę salą
Ir tos salos niekas, o niekas nežino.
Toji sala — mano kelio galas,
Toji sala pačiam vidury vandenyno.

Tenai tarp medžių didingų
Dega mano ugnis amžina
Ir kas vidunaktį smintą
Vargonais groja šventoji vienuma.

ŽIEMOS MISTERIJA

Kai vėjas supildavo sniego šaltas pusnis,
Mano palangėn atskridavo margas genys
Ir barbendavo mano trobelės langan,
O mano trobelėje degdavo karšta ugnis.

Igi šiol nežinau ko norėjo tas margas genys:
Ar sušilt pas mane, viduje, kur kūrenos ugnis,
Ar mane nusivest amžinybės didžiojon tyton
Per sniego tas baltas ir šaltas pusnis.

Nors be minėtųjų skulptūrų Katedra netenka savo išorinių bažnytinų žymių, šio pasikeitimo laikyti visiškai neigiamu negalima, nes prof. Šulco statulų pabrėžta patetika ir dimensijos gerokai mažino fasado monumentalumą ispūdį. Jų nebuvo planavęs ne pats L. Stuko Gucevičius — tat rodo jo katedros 1786 m. piešinys, publikuotas R. Przedźiedzickio 1938 m.

Dabartinė katedros išvaizda, kaip matome naujausiose nuotraukose, išstusai savo kolonadomis tarp dviejų viduramžinių pilies kuorų, mums atskleidžia rimtą ir rųstų didingumą, iš tikrųjų tą, arch. V. Žemkalnio (Melburne) žodžiais tariant, „vytautinį“ L. Stukos stiliaus charakterį. Katedros aikštės, dabar vadinamos Gedimino aikšte, galutinis apipavidalinimas įvykęs ne 1940-41 metais, kaip knygoje sakoma, bet 1939-43 m. Slėpinga tragika glūdi žiauriam fakte, kad šis nuostabus ansamblis išryškį kaip Tautos Forumas tokiu laiku, kada tauta neteko laisvės.

Įdomu knygoje matyti daugiausia visiškai naujas nuotraukas, t. y. palyginti mažai panaudota žinomųjų, lig šiol visose Vilniaus monografijose plačiai naudotų prof. J. Bulhako (1876 — 1950) klasiškųjų Vilniaus fotografijų. (Yra žinių, kad prof. Bulhako foto archyvas per karą buvo visiškai sunaikintas). Kelias senas prof. Bulhako nuotraukas panaudojant knygoje tačiau nerasta reikalo tai pažymėti nurodant vien tik — „Iš Architektūros Reikalų Valdybos fondų“ ar „Dailės Muziejaus fondų“.

(Nukelta į 5 psl.)

Kultūrinė kronika

* Francesco di Giorgio paveikslas: „Aukotojas tarp angelų“ Londono buvo nupirktas už 26.600 dolerių. Tai viena iš augščiausių kainų, sumokėtų už religinį paveikslą.

* Vokietijos kancleris Konrad

Adenauer dalyvavo eucharistinėje procesijoje savo gimtinės mieste Rhondorf - Bad. Jis tada meldėsi prieš išvykdamas į JAV.

* Prof. Ernestas Fraenkelis jau paruošė ir dabar sąsiuviniais spausdina Goettingene didelį lietuvių kalbos etimologinį žodyną, kuris sudarys apie 650 didelio formato puslapių. Fraenkelis yra žymus Pabaltijo kalbų specialistas.

* Teisutis Zikaras š. m. liepos mėn. gražiai reprezentavo skulptūros ir grafikos meną Melburne. Vieną jo piešinį nupirko Melburno Meno galerija.

* Inž. A. Kabaila pakviestas lektoriumi į augštąją technikos mokyklą Australijoje.

* Boleslovas Masiulis, buvęs Valstybės Tarybos pirmininkas, pradeda ruošti teisinių terminų žodynėlį.

* Muz. J. Bertulis, gyvenęs Los Angeles, Calif., parašė vyrų chorui dainas: „Lietuvos jėgos“ ir moterų chorui dainas, kurias užvardino „Lietuvos lakštutė“.

* Jurgis Šapkus, meną studijavęs Freurburge, tešia tapybos studijas Chicagos, Meno institute, JAV-se.

* Sallamono Antanaičio veikalas „Archimėdas — didysis graikų mokslininkas“. Knyga 183 puslapių, joje daug braižinių ir paveikslų. Spausdino Saleziečių spaustu. vė Italijoje.

* Australijoje veikia 20 lietuviškų mokyklų. Liēt. Kultūros fondas yra nustatęs joms nuostatus ir mokslo programą.

* Neteisingųjų darbai, nors ir būtų paremti stipriausiais ginklais, vieną kartą pavirs dulkm, o karžygių auka pakyla virš laiko ir nušviečia būties klaidžius kelius.

* Nėra Bažnyčioje tokio didelio blogio, kad atsimetimas nuo jos nebūtų dar didesniu blogiu.

* Maži vaikai spaudžia kelius, dideli — širdį.

Vilniaus meno paminklų likimas...

(Atkelta iš 4 psl.).

Naujoji fotografinė medžiaga tiek motyvų atrankos, tiek kompozicijos bei apšvietimo atžvilgiais tenka laikyti gana nusisekusioms. Jos atveria ne vieną visiškai naują senojo Vilniaus bruožą. Šių, palyginti neblogų, fotografijų vertę gerokai mažina blogas ir pigiai atrodančios rudos giliauspaudės reprodukcijos, kurioms dažnai stinga ir ryškumo.

Pažymėtinas net penkios šv. Mikalojaus gotinės bažnyčios nuotraukos, dokumentuojančios šią seniausią išlikusią kukių Vilniaus šventovę. Senojo Vilniaus skersgatvių, kiemų arkų, stogų nuotraukos įdomios tiek savo nuotaika, tiek retais motyvais, kaip pvz. Rūdininkų gatvės namo fasado ar Didžiosios gatvės namo kiemo fasado su originaliai kubizuota barokine ornamentika lango aprėmavimuose. Vilniaus mįslingasis, nuo klasikių kanonų nukrypstantis originalias formas leidžia gerai pažinti keli fragmentai, kaip šv. Onos bažnyčios fasado arba šv. Mykolo bažnyčios karnizų ir kontraforų. Taip pat baroko interjerų, pvz. šv. Petro ir Povilo bažnyčios duodami tiek atskiri fragmentai, tiek didesniomis išpiovimis įvairių dekoratyvinių grupių saskambio vaizdas. Tinstančių barokinių masių dinamika puikiai rodo Dominikonų bažnyčios naujos nuotraukos. Serija nuotraukų paskirta Vilniaus Universitetui, jo kiemams, osbrevatorijai, arkadoms, salėms, kaip Rankraštyno, Lelevelio, Smuglevičiaus (su Jėzuitų freska plafone), Kolonų salė.

Trumpo įvado „Vilniaus architektūros vystymosi bruožai“ autorius (J. Jurginis) yra nebologai susipažinęs su Vilniaus miesto ir meno istorija, bet matyti iš antraeilių šaltinių. Apžvalgoje esama netikslumų, nekalbant apie marksistinius varžtus ir dirbtines pastangas stilių keitimasi aiškinti vien ekonominėmis sąlygomis. Bet aiškinant baroko atsiradimą „jėzuitine reakcija“ jau negali nuslėpti fakto, kad esama ir grynai dvasinių, religinių, meno išsivystymą determinuojančių pradų. Kartojama sena klaida

apie 1933 metų Vilniaus gaisrą vieton 1419 m., priešingai J. Fi-jalekui, J. Klosui, A. Sapokai. Vadinamieji Sapięgų rūmai prie šv. Mykolo bažnyčios niekuomet Sapięgų rūmais nebuvo, bet priklausė moterų bernardinų vienuolynui, taigi jie nėra grynai „civilinės paskirties“ pastatai. Visiškai klaidingas tvirtinimas, kad kunigaikštis su jėzuitų pagalba sustabdė rusiškos - bizantiškos architektūros vystymąsi Vilniuje, nes mūrinės cerkves pravoslavai Vilniuje statyti iš tikro pradėjo tik XVI amž. pradžioje, bet, labai būdinga, gotinio, ne bizantinio stiliaus, kas įrodė Vakarų kultūros persvarą Vilniuje ir Didž. Lietuvos Kunigaikštystėje. Iš viso ryšys su Vakarų Europos menu ir jo įtakos knygoje stengiamasi nutylėti: nekalbama ne tik apie vokiečių, bet net apie italų įtaką. Naujiena bus išgirsti, kad priešingai kryžiuočių ordinams ne kartą kvietėsi iš Lietuvos dailidžių, kaip prityrusių pilių ir namų statytojų arba kad „Vilniaus mūrinių cechų“ pastatė Bernardinų ir šv. Onos bažnyčias. Galima pastebėti norą nurodyti, kad Vilniaus menas sukurtas be išimties vietinių, „talentingiausių liaudies meistrų“, ne atėvių menininkų. Renesansinio Sapięgų antkapio autorius buvęs Pr. Krakovčikas, šv. Kotrynos ir Dominikonų bažnyčias puoše Jonas Kristupas Gliubicas, šv. Jokūbo bažnyčios fasadą apipavidalino architektas Daukševičius, vis vietiniai, vilniečiai menininkai. Visi jie buvę „laisvi nuo religinio kvaitulio“ ir, kaip šv. Petro ir Povilo bažnyčios skulptoriai, dirbė realistiškai... Lyg pasijuokdami iš būdingo barokinio puošnumo, ornamentus ir vainikus greta gražiausių darželių gėlių dailininkai įpynė laukinę ramunę, saulėžolę ir net dagilį — yra, tarp kitko, sakinytis beveik pažodžiui prof. Dr. J. Griniaus knygos „Vilniaus meno paminklai (1940, p. 82), kur daromos visai kitos išvados. Iš viso prof. Dr. J. Griniaus ir prof. Dr. N. Vorobjovo žinomųjų knygų, išleistų laisvės metais, įtaka naujamė bolševikų leidinyje pastebima tiek formulavimuose, tiek terminijoje.

Knygoje tačiau nenurodomas nė vienas šaltinis.

Būdingiausia, kad visa, kas liečia katalikybę ir religiją iš viso šioje knygoje stengiamasi kiek galima nutylėti ar pridengti. Rašant apie Vilnių, kuris visada buvo didelis religijos centras ir bažnyčių miestas, tai padaryti jiems nėra lengva. Visų pirma stengiamasi išskelti „civilinę statybą“ prieš „kulto pastatus“. Jei ankstyvesnėse monografiuose daugumas nuotraukų būdavo skiriamos bažnyčioms, tai čia daugiau kaip 100 nuotraukų (iš 194) paskirta pasaulinio pobūdžio namams ir gatvių vaizdams ir tik likusios bažnyčioms. Mėginama vėl įvesti senasis Medininkų Vartų vardas Aušros Vartams. Visiškai albu- nededama Aušros Vartų koplyčios, šios didžiausios Vilniaus liaudies šventovės, nuotraukos. Gal nenorėta parodyti besimeldžiančios minios ar sužalotų ir nepataisytų koplyčios langų? Šv. Kazimiero koplyčios katedroje nuotrauka paaiškina vien tik, kaip „Katedros interjeras“. Nededama taip pat šv. Kazimiero karsto altoriaus nuotrauka. Atrodo keista, kad bijoma naudoti žodžius „altorius“, „sakykla“, „klausykla“, vieton šito tepasakant „drožinėti interjero papuošimai“ ar pan. Vieton šv. Onos, šv. Jono ir tt. bažnyčių rašoma „Onos bažnyčia“, „Jono bažnyčia“, o Visų šventųjų bažnyčia pažymėta kaip „Bažnyčia Rūdininkų gatvėje“... Nulykta Kapitula, Vyskupo rūmai, aprašant šiuos pastatus. Visur kaip tik galima nusepiamas pastato ryšys su bažnytiniu gyvenimu.

Atrodo, kad pavergtoje Lietuvoje vis dėlto esama tam tikro valstybinio meno paminklų globojimo ir priežiūros, nors kiek ji atskirais atvejais tikrai yra efektinga, dar sunku spręsti. Skiriami „sąjunginės reikšmės“ paminklai — tokiais Vilniuje laikomi šv. Mikalojaus, Bernardinų, šv. Onos, šv. Mykolo, šv. Petro ir Povilo ir šv. Teresės bažnyčios.

Ši knyga vaizdžiai parodo taip pat tuos pakėitimus, kuriuos okupacinės sąlygos atnešė į senąjį Vilnių. Jei senųjų statybos ansamblių išsaugojimo principas bolševikų atrodė pripažįstamas, juo labiau stabina neistoriškas gatvių vardų keitimasis senamiestyje, o juk senieji

gatvių vardai yra taip pat praeities liudytojai. Didžioji ir Pilies gatvės pavadinimas viena Gorkio gatve, Vilniaus gatvė — Komjaunimo, šv. Jono — Balio Sruogos, Dominikonų — Gareljo, šv. Onos — Tiesos gatve, Napolėono aikštė — Kutuzovo aikštė ir tt. Dar egzistuoja Basanavičiaus gatvė. Gatvių ir visi kiti užrašai yra dvikalbiai, pvz. „Švietimo g-vė“, o lentelės apačioje pakartota rusiškomis raidėmis „ul. švietimo“. Bazilijonų vienuolyne yra Pedagoginis Institutas, Bernardinų vienuolyne — Dailės Institutas, Moterų Bernardinų vienuolyne — Dailės Instituto studentų bendratis, Respublikos Rūmuose, kurie vadinami ir „rūmų ansambliu“, yra karininkų namai. Ant buv. Vilniaus rotušės frontono skaitome „Dailės Muziejus“, tačiau vidaus nuotraukos apvilta matant „revoliucinių“ meno eksponatų ir raudonarmiečių niauriaus statulės. Vrublevskio Bibliotekoje esanti Mokslių Akademija, Lietuvių Mokslo Draugijos namuose — Lietuvių Kalbos ir Literatūros Institutas, buv. „Revijs“ teatre — Filharmonijos, kaip ir priešokupaciniai metais. Visų institutų nuotraukos liudija jų nepasikeitusią išvaizdą.

Nedudodama Trinitorių, Bazilijonų bažnyčios, taip pat Didžiosios Sinagagos vaizdo. Senasis Vilniaus Ghetto liko ištūstėjęs, vieton ankstyvesniųjų jo gausių ir judrių gyventojų dabar vos šen ar ten kiūtina suvargusi moterėlė. Kai kuriose nuotraukose pasirūpinta „stafažu“ leidžiant tinkamoje vietoje praeiti merginai ar vaikams, bet ellėje kitų aiškiai matomi kukliai apsirėngę, uždari ir susirūpinę, kažkur skubą tarybiniai Vilniaus gyventojai.

Žadamas išleisti antrasis šito Vilniaus albumo tomas, kuriame būsianti pavaizduota „tarybinio laikotarpio architektūra“ parodys daugiau tarybinės tikrovės.

Visi tekstai ir paaiškinimai knygoje duodami lietuviškai ir rusiškai, rusiškame tekste vietovardžiai bei asmenvardžiai duodami lietuviška forma („Kostel Kazimierasa“). Redakcinę knygą kmisiją sudaro: V. Bytautas, A. Janikas, J. Jurginis, J. Kumpis, V. Mikucianis, V. Veselovskis. Nuotraukas paruošė lietuviai V. Gabriūnas, A. Janikas, P.

Prez. Roosevelto žodžiai

Altui:

Lietuva nėra praradus savo nepriklausomybę, jos nepriklausomybė tik laikinai yra sulaukiyta. Po kurio laiko Lietuva vėl bus laisva valstybė. Ir tai įvyks greičiau, negu manoma.

Tuos žodžius prezidentas tarė 1940 m. spalio 15 d. Amerikos Lietuvių Tarybai.

Prez. Roosevelto žodžiai

Benešui:

Jungtinės Valstybės nėra pajėgios ir nė nemano trukdyti galutinio Pabaltijo prijungimo prie SSSR. Bet jos taip pat negali nesiskaityti su pasaulio viešąja opinija ir todėl turi rūpestingai ieškoti būdų ir formų kaip šią opiniją apeiti.

Tuos žodžius prezidentas karo metais tarė čekoslovakijos prez. Benešui, prašydamas perduoti juos Stalinui. Juos mini Benešas savo atsiminimuose, išleistuose Londone.

Karpavičius, L. Kulvinskis, A. Moccus (daugiausia) bei žydai (?) M. Filgelis, J. Kacenbergas, Ch. Levinas ir S. Šimanskis.

Knygos išvaizda visiškai atitinka jau kituose komunistų kraštuose anksčiau pasirodžiusius reprezentacinius leidinius tiek savo formatu, tiek iliustracijų pateikimo pobūdžiu, kaip pvz. varšuvinė „Architektūra Polska do polowy XIX wieku“ (1952) ir kt.; tat leidžia manyti, kad šios knygos išleidimas nėra vietinės leidybinės iniciatyvos vaisius, bet buvo dirguojamas aukštesnio centro tam tikru politiniu tikslu. Knyga išspausdinta Kaune K. Poželos vardo spaustuvėje, o popierius esąs iš Juliaus Janonio vardo popieriaus fabriko Petrašiūnuose. Tiražas — 15.000 egzempliorių (prof. J. Griniaus „Vilniaus meno paminklų tiražas buvo 1000, o T. Vizgirdos „Vilnius“ — 5000 egzempliorių), kas taip pat rodo, ko šiar knyga siekiama.

JONAS GAILIUS

GUNDYMAI

A p y s a k a
(Tęsinys)

— Nusiraminkite ponai! Žinau, kad norėtumėte viena pabūti, tad ilgai netrukdysiu, tik truputį palydėsiu.

— Kodėl jūs visi tokie negailestingi? — tartum pro ašaras paklausia. — Ką aš jums padariau?

— Aš žinau, ponai, jūs visiems tik gero norite! Bet kodėl jūs nenorite priimti mano pagalbos ir stengiatės viena kentėti?

— Man tik Dievas gali padėti. Tik vienas Dievas.

— Bet juk ir aš galiu truputį jus išblaškyti, išplėsti iš pesimizmo glėbio. Tikėkite, jums tik gero linkiu. Kaip geriausias draugas, kaip brolis... Jūs klystate, manydama, kad stumiū į prapultį. Juk geriau negu aš, žinote, kas jus stumia.

Stefanija nieko neatsako. M ontvydas jaučia, kad ji kovoja su savimi, ir džiaugiasi, kad ją taip netikėtai sutiko. Tačiau vidus liepia neįkyrėti ir apsišarvoti kantrybe.

— Atsiprašau, ponai, kad skaudinu jus...

— Ne, jūs man nieko blogo nedarote. Atleiskite man!.. Šiandien aš negaliu ramiai kalbėti ir mąstyti. Gal kada kitą kartą...

— Ačiū, ponai! Tai aš užėisiu pas jus.

— Ne, pirma vėl paskambinkite... O gal ne... Ne, aš šiandien nieko nežinau... O, taip...

— Gerai, ponai! Aš paskambinsiu, tik jūs per daug nesikrimskite. Viskas praeina — ir skausmas, ir liūdesys. Būkite tvirta!

Kai Stefanija eina miesto gatvėmis, ji nieko nemato ir negirdi. Visą laiką svarsto, kodėl taip susiklosto, kad svetimas, mažai pažįstamas žmogus nori suprasti ir padėti, o tikras vyras nenori su ja nė kalbėti.

„Bent mandagumą parodytu, bent tų kelių mano apsilankymo minučių nepaverstų kančia ir susigrauzimu. Bet jis netik manęs neapkenčia, bet ir Dievo... Kas dabar belieka... Kas, Viešpatie?“

Nepasijaučia, kaip atsiduria prie bažnyčios. Net pati nustemba. „Ir kodėl viena nelaimė traukia prie Tavęs, o kita atstumia? Ar tik dėlto, kad aš moteris?“ klausia pati savęs.

Tačiau į bažnyčią neina: sodelyje pamato senelį kunigą, kalbantį brevijorių. Eis ir viską kaip per išpažintį jam pasakys. Nieko neslėps. Juk jis senas, patyręs, juk jis pasiaukojęs žmonėms kaip gerasis Ganytojas.

Kunigas užverčia brevijorių, plačiu rankos mostu persišegnoja ir mažutėmis akimis taip pažvelgia į Stefaniją, kad atrodo, jog jau viską suprato.

— Tėve, atleiskite, kad sutrukdysiu. — priejusi pasako. — Gal jūs galėtumėte aplankyti mano vyrą?

— Dukra, kas gi yra? — pamatęs jos ašarotas akis, paklausia.

— Su vyru mačiausi. Jis nenori su manimi kalbėti. Dievą niekina...

— Ar jau ir Dievą niekina?! Bet ar gerai jį supratote? Nesuerzinate jo?... O, nusiraminkite! Paaukokite šį skausmą už jį!

— Jau nieko nebus, tėve! Kodėl tik aš turiu jį suprasti, o ne jis manęs? Kodėl tik aš jį erzinu, kai rodos, tiesą sakau, o ne jis, kai baisiausiais žodžiais burnoja? Kodėl?

— Nusiramink, dukra! Nepavirskime visi ligoniais, nepraraskime pusiausvyros. Jam galima daug atleisti, nes jis kenčia ne tik fiziniai. Dabar jis turi daugiau laiko apsigalvoti ir susimąstyti. Tylumoje gi ir Dievas garsiau kalba...

— Tėve, pažadėkite jį aplankyti! Prie išpažinties prikalbinkite. Jis jau seniai nebuvo...

— Netaip skubiai, dukra, ne tokiais šuoliais. Kenčianti siela pirma turi pasinerti į visišką nevilį, paragauti puikybės monų, visiškos laisvės apgaulės. Paskum ji pati apsispręs...

— Ne, jis neabejoja! Jis jau apsisprendęs!

— O iš kur žinai, dukra? Keturiasdešimt dvejus metus sėdėjau klausykloje ir nesutikau nė vienos sielos, kuriai būtų vėlu Dievo malone pasinaudoti. Žinok, yra sielų, kurios metų metus klaidžioja, kol prie Dievo prisiartina.

Kunigas brauko ranka brevijorių ir galbūt stengiasi prisiminti atrastų erškėčiuose avelių skaičių.

Truputį nusiramina ir Stefanija. Ji atsiprašo už staigumą ir, žiūrėdama į obels šaką, klausia:

— Kai jūs kalbate, man daug lengviau pasidaro.

Bet kodėl jis pyksta, kai jam Dievą primenu? Juk ir jis tiki kaip ir aš...

Kunigas netuojo atsako. Jis nulaūžia sausa obels šaką, nemeta ją į šalį, pakelia akis į debesis ir,

tebežiūrėdamas į toli, ramiai sako:

— Žolei seniai lietaus reikia, o debesys vos besilaiko. Va, bematant ir ištirpsta. Ir šaka laikada sulčių pristinga: bematant ir nudžiūva, kaip ta žolė. Tik ši greičiau atsigaua, nes yra arčiau žemės ir šaknis vis ši tą jai suranda...

— Tamsta turbūt manęs neišgirdote, — pasinaudodama tyła, paskuba Stefanija.

Kunigas tėviškai nusišypso ir dešine ranka perbraukia pražilusius plaukus.

— Tai jūs manęs nesupratote ir tartum negirdėjote, — mostelėjęs į zvimbiančią musę, tebešypsoamas atsako. — Kol Dievas mus palaiko, jaučiamės net per daug stiprūs ir kartais pradedame puikauti. Tačiau kai Jis trumpam laikui palieka mus vienus, tuojau pajuntame sausrą ir pradedame šikarsčiavę svaičiotis.

— Ar tai Jis tikrai apleido jį... mano vyrą?

— Nežinau, dukra. Vienas Dievas žino. Jo ir klausime!

— Kaip? Kokiu būdu?

— Melsdamiesi, mąstydami, priimdami Jį į savo širdį. Visas kančias ir nemalonumus Jam aukodami. Nesipriešindami Jo valiai. Visą nusizėminę priimdami. Elkimės, kaip žolynų šaknis: prisipildykime Dievo meile, lyg žemės sultimis, ir dar kitus gairinkime.

Stefanija nuleidžia galvą ir pati pasijaučia kalta. Taip, teisuus buvo vyras: juodu eidavo į bažnyčią, stengdavosi neapleisti Mišių ir pamokslių paklausydamo, bet iš tikrųjų neįieškojo Dievo, o žmonių ir kunigo.

Juodu meldavosi, bet jų mintys būdavo kur kitur. Tos vienos valandėlės savaitėje negalėdavo vienam Dievui paaukoti.

O ir juodviečių vakarinės maldos savaime nutrūko, kai, truputį apsiopykę, ėmė vienas antram prikaišioti, kokia galinti būti malda, jeigu vienas antram nemo-ka atleisti. Abu nutarė, kad tai veidmainiavimas ir pamažu nuprato nuo maldos.

Staiga Stefanija pakelia galvą. Jai ateina nauja mintis, kurią ji būtinai turi kunigui pasakyti:

— Atsiprašau, tėve. Man staiga kilo viena mintis ir noriu jūsų pasiklausti. Kodėl tie, kurie beveik netiki, nekartą taip gražiai sugyvena, kad net tikintieji gali jiems pavydėti.

Kunigas vėl nusišypso ir pavarto brevijorių.

SKAUTŲ SKYRIŲ veda vyr. skltn. Vyt. Namikas.

VIONIŠAS VIGI

(Tėsinys)

— Vienos krypties gatvė, — parašyta ant didelio raudono skritulio pritvirtinto ant balto stulpelio. Nušokęs nuo divarčio Vigi prisirto prie šaligatvio krašto. Žmonių minioje girdėjosi spėjantys balsas: — Ponios ir ponai! Sustokite valandėlei! Ji gali būti lemiamą jūsi visame gyvenime. Ne, nesijaukit, aš neperduodu. Atgal, vaikai, jūs vistiek nieko nepirksit. Taigi, taip, ponios ir ponai, tai nėra koks apgavimas, bet labai svarbus dažnai vartojamas daiktas, kurio neturi trukti nei vienose namuose, ir kuris gavo Pirmą Garbės Premiją Bazilio Parodoje. O ko tu taip išpūtęs akis žiūri? — krepšėsi į Vigi, kuriam pavyko visai arti prispausti. — Mielos ponios ir gerbiami ponai! Visi mes visuomet turim ką nors pataisyti. Jolanda, jau nebėra žibalo, — krepšėsi į žmoną, kuri paklusniai nuėjo jo ieškoti. — Pavyzdžiui, kai prakiūra virdules, vandens vamzdis, arbatinukas ar net ir vonios kambario vamzdis. Prakeiktos skylės!

Tada turite skambinti telefonu arba naudotis po ranka pasitaikiusiais įrankiais, tiesa? Kartais jūs būnate nepatenkinti tuo nešvari darbininku, kurį jums pasiūnčia bendrovė. Ir jei jūs nusekat pasuk jį, gerai jo nesaugot, tai žiūrėk, jau dingę kas nors, kuriame nors kambariu. Kitu atveju jis net visai neateina. Tada reikia nešti prakiūrusius daigtus pas jį, laukti šešias savaites ir tai neskaitant, kad pataisymas gali būti blogas. Jūs be reikalo susitrukdėt, išleidot pinigų, praleidot daug laiko kelionėse, vienu žodžiu, pasigadinot sau nuotaką. — Atsargiai, vaikai, neapverskite krepšio! Jolanda, ar jau įpylei žibalo?

Vigi gėrėjosi tuo žmogumi. Jo linksma gražbylostė jam padėjo užmirštą nerimą, kurį buvo sukėlę pinigai paslėpti jo kišenėj. Smalsiųjų grupė darėsi vis didesnė, stumdami priekiu pirmuosius.

— Ponios ir ponai! Štai čia mano lydomasis metalas „Greitis“. Galima naudotis bet kokios rūšies liepsna, net ir degtuko su žiebtuvėliu. Čiakšt! Tas žmogus įskėlė žiebtuvėli. Krošnies ugnis, gasas, bet kokios degamoji medžiaga ar žibalas, vaško ar parafino žvakės. Tai visiškai nesvarbu. Su šia liepsna sutirpsta mano patentuotas metalas, kuris Bazilio Parodoje buvo pagerbtas Pirmąją Garbės premija, ir tuoj paskui reikia dėti tą lašelį ant emaliuotos keptuvės ar naktinio puodo skylių, — ar ne taip, Elyte? — arba net ir ant vandentiekio vamzdžio ar t. t. Per dvi minutes vėl viskas būna tvarkoje. Skylė tuoj būna užkimšta ir kiauptymė pašalinta ir visa tai su mano nuostabiuoju lydomoju metalu, patentuotu...“

— ... ir kuris buvo pagerbtas Bazilio Parodoje, gaudamas... — sukuo vieną palykęs berniukas stovėjęs pirmoj eilėj. Bet jis nebesuspėjo užbaigti sakinio, nes Jolanda, ta juokinga pardavėjų žmona, kilstelėjo ranką ir žiebė tokį antausį besišaipančiam, kad net gretimos krautuvės lango stiklai suskambėjo. Šis įvykis sukėlė didelį susijudimą tarp ten susirinkusių žmonių. Daugelis tik pasijuokė. Kiti pasipiktino tokiu žiauriu moters elgesiu, bet ir jie galiausiai baigė nusijuokdami iš to išdykėlio jamuro.

— Šiandien, įdant visi susipažinti su tuo reikalingu daigtu, jis kainuos tik... — tęsė pardavėjas, kuris, kaip matyt, nesustodavo dėl tokių menkėklių. — Šiandien jis kainuos tik Parodos propagandinė kaina. Tą menką, tiesiog keistą kainą, kuri yra frankas už šį gabaliuką. Tik pažūrėkit, kaip laiko pataisymas! Jo negalima pramušti net su keltu... pum! pum! pum! žiūrėkite! Nė menkiausio plyšimo ženkle! Ir reikia sumokėti tik franką! — Jolanda, vėl pasibaigė žibalo. — Bet frankas yra per daug šiais krizės metais. Dėl to aš jį parduosiu už devyniasdešimt, už aštuoniasdešimt centimų... aštuoniasdešimt centimų nė daugiau, nė mažiau! Aštuoniasdešimt cen-

timų, ponios ir ponai! Kuris iš jūsų nori nusipirkti— Aišku, aš negalėčiau dar ir augins priedo. Tvarkoj, štai čia yra pirmas išmintingas asmuo! a. r. kartą sakau: tik aštuoniasdešimt centimų! Taip Ačiū! Atgal, vaikai, jūs vistiek nieko nepirksit! Ar jau turį žibalo, Jolanda?

Tuo metu pardavėjo stalas sudrebėjo. Vigi pagautas baimės, čiuptelėjo ten, kur turėjo būti jo pinigėlis. Ji buvo dingus! Bet ten toliau, tarp žmonių, matėsi bėgančio vagišiaus languota keptuvė...

— Gelbėkit! Vagis!, riktelėjo Vigi ir, kaip pakvaišęs, šoko per stalą. Stebuklingieji lydomojo metalo gabaliukai, kaip žaibai, išlaksė į visas šalis. Jolandos žibalas lietumi pasipylė ant žiūrovų galvų. Vaikai verkė, moterys spiegliačiai klykė. Žibalas, kaip ugnis degino akis.

— Laikykit! Mano pinigai! Jis nešasi juos! Tai anas languota keptuvė! — iš visų savo silpnų plaučių šaukė Vigi. Jis šūkavo ir švaisėdė iš dešinės ir iš kairės. Dirbtinė Jolandos garbanos, kaip palaidi geltoni šiaudai, skraidė aplink, o ant vargšės jų savininkės krito smūgių kruša. Vyrų rankos, kaip replės, spaudė pardavėją. Jau pasirodė pirmieji policininkai ir net gydytojas išsoko iš savo automobilio. Tie kurie trynė greičiau, siai akis, buvo nuvesti į gretimos krautuvės vidų. Niekas dar nebuvo pastebėjęs to sąmyšio autoriaus.

Tas stiprus žibalas nustebino visus žiūrovus.

— Gudri ragana! — šaukė moterys. Per ją pustuzinis žmonių neteko regėjimo. Kad būtų lengviau vogti, ji pila į akis edančius milteilus.

Kaip tik tuo momentu mažasis Vigi greitas kaip kuoka įnėrė į žmonių rato vidurį. (B. d.)

Vyriausioju skautininku paskutinės L. S. B. korespondencinės sugeigos metu perrinktas v. s. Stepas Kairys.

V. j. akademėnė stovykla įvyko liepos 1 — 8 d. Clevelando apylinkėse. Stovyklai vadovavo Korp! Vytis ir ASD Garbės Narys prof. Ignas Končius.

Liet. skautų įkūrėjas Petras Jurgėla bagia paruošti spaudai veikalą — „Lietuvių Skautija“.

L. S. B. I-ji J. A. V. Rajono Skautų Vyčių Laiškas Lietuviui Skautui Vyčiui.

Brangus Brolė!

Susirinkome, pasimokėme ir išsiskirstėme — taip trumpai būtų galima apibūdinti mūsų dviejų dienų sąskrydį Waterburyje.

Susirinkome todėl, kad mus šaukė pareiga. Mokėmės dėlto, kad mūsų veikimui reikalingų žinių nekuomet negali būti per daug. O ir išsiskirstėme ne taip kas sau, bet išsiskyrėme su tvirtu pasiryžimu ta įsisavintas bei naujai įgytas žinias verstį į uolas, kuriomis norime grįsti savo ateities kelius.

Mūsų suvažiavimo pagrindinis tikslas, o tuo pačiu ir svarbiausiasj pasikalbėjimai jį krypo, buvo asmenybės ugdymas.

Žinodami ir tvirtai tikėdami, kad tobulas vyčiavimas dabar ir rimtas gyvenimas visada išimtinai remiasi asmenybės, mes tas dvi dienas praleidome stengdamies išryškinti tikrąjį skauto vyčio asmenį, rūpinomės išgilinti jį pareigas ir norėjome įsijausti į jo uždavinius; taip pat bandėme suprasti kiltis, bei pažinti priežastis, kurios kliudo kilnių asmenybių ugdymui. Ir tokiu būdu jieškojome tikrojo kelio į tikslią asmenybę. Šia proga, skaitlingu būriu buvę drauge ir savo būvimu sustiprėję drąsa, brangindami brolišką ryšį su visais lietuviais skautais vyčiais, sveikiname brolius skautus vyčius visame pasaulyje, linkime jiems visiems ir jų kiekvienam ištermės ir skautiško ryžto siekiant kilniųjų skautybės idealų, rūpinantis lietuvų tautos gerove ir trokštant Lietuvai laisvės.

Budime! Suvažiavimo dalyviai.

VLIKO POSĖDIS

Š. m. rugpjūčio 12 d. prasidėjo Vliko sesija. Todėl šiuo pranešame tik šios sesijos pirmos dienos posėdžio rezultatus.

Kaip žinome, paskutinį kartą buvo nutarta praplėsti Vliko VT bendradarbiavimo bazę. Šiuo reikalu šiame posėdyje buvo priimta tokia rezolucija: „Vlikas atsižvelgdamas į tai, kad Vliko birželio 6 d. nutarimas, kuriuo buvo nusistatyta praplėsti bendradarbiavimo bazę įtraukiant naujų jėgų, nėra įvykdomas ir tuo vykdomųjų organų atsistatydinimo motyvams atkritus, nutarė palikti seną padėtį: visus vykdomuosius organus palikti tuos pačius“.

Teigiamai buvo išspręstas ir kitas mūsų visuomenę jaudinąs klausimas — Vliko amerikėnė sesija. Dėl šios sesijos datos, vietos, darbo tvarkės ir referatų pavesta Vliko pirmininkui susitarti su Vliko sudarantųjų grupių atstovų pasitarimo prezidiumu. Į šią sesiją iš Europos vyks Vliko pirmininkas ir du VT nariai. Ryšium su šia sesija yra pakeistas ir Vliko statutas, kad for-

mandų susitikimas baigėsi lygiomis. Tokiu būdu iki šiol susitikimų rezultatų veda Kovas 1½ — ½ savo naudai.

Sporto mėgėjai turės malonų šeštadienio popietį pamatyti įdomių senų priešininkų susitikimą. Šiomis rimtomis rungtynėmis koviečiai pradeda pavasario sporto sezoną, kur numatoma visa eilė rimtųjų ir įdomių krepšinio rungtynių.

→ Trečią kartą iš eilės visos Sov. Sąjungos fechtavimo meisterio titulą laimėjo lietuvis J. ūdras.

→ Prieš kiek laiko įvykusioje Europos bokso (ne profesionalų) pirmenybėse, kurios įvyko Berlyne, sunkaus svorio Europos meisterio titulą laimėjo lietuvis A. Sočikas. Laimėdamas visą eilę susitikimų prieš geriausius Europos sunkiasvorius, A. Sočikas lengvai pasiekė finalą, kur paskutiniam sunkiam susitikime punktais laimėjo prieš Vakarų Vokietijos sunkaus svorio bokso meisterį. Po J. Šarkio-Žukausko laimėjo 1931 m. pasaulinio sunkaus svorio bokso titulo (kurį būdinga kad taip pat pasiekė prieš vokiečių — Šmelingą), tai augščiausias lietuvio pasiekimas šioj sporto srityje.

Dvi valandos tavo širdis plazdens mėlynoje tėviškės padangėje; pro akis prabėgs gražiausi Lietuvos pažanga, žydinčiais sodais ir gražia gamta, kuriuos pamatysi tik lietuviškoje filmoje

rugšėjo 18 d.

maliai nebūtų tokiai sesijai kliūčių. Statuto pragrafas 4 pakeistas ta prasme, kad į Vliko posėdžius kiekviena Vliką sudaranti grupė gali deleguoti iki 3-jų atstovų. Tačiau balsavimuose kiekviena grupė turi vieną balsą. Už dalyvavimą Vliko posėdžiuose atlyginimą gauna tik vienas atstovas. Taip pat pakeistas Vliko statuto pragrafas 17. Dabar, Vlikui nutarus, jo pirmininkas Vliko sesiją gali kviešti betkurioje valstybėje.

Turint galvoje, kad susiorganizuotus JAV LB, suaktualėjo PLB Seimo šaukimas, Vlikas nutarė šiam reikalui sudaryti iš grupių atstovų JAV-se Vyriausią LOKą. Šis LOKas turės išstuduoti sąlygas ir galimas greičiau suaukti PLB seimą.

Šios Vliko sesijos darbotvarkėje yra numatyta: VT atskirų tarnybų pranešimai apie atliktus ir numatamus atlikti tarnybų darbus, 1955 m. II pusmečio sąmata, 1954 pusmečio sąmatos vykdymo apyka, kontrolės komisijos pranešimai, Tautos Fondo apyka ir kiti klausimai.

Pažymėtina, kad į posėdžius neatvyko LLKS ir LTS atstovai.

→ Š. m. rugšėjo 12 — 15 d. d. Koenigsteine - Taurus ruošiamas penktasis „Baznyčios varg“ kongresas, kuriame bus itin plačiai nagrinėjamos bolševizmo problemos, nušviesta jo esmė ir padariniai. Bus atstovaujamos veik visos pavergtosios Europos tautos, savo likimu išpėjantios laisviusius Vakarais.

Pranešimus darys visa eilė pasiūlymų veikėjų. Iš lietuvių referatą „Kriščionybės praktiškasis vaidmuo ofenzyvinėje kovoje su komunizmu“ skaitys Inf. Tarnybos valdytojas M. Gelzinis. Kongresas bus baigtas iškilminga akademija. Į kongresą susirinkę atskirų tautų atstovai taip pat turės progą pasvarstyti savąsias su kongreso pagrindinėmis tezėmis susijusias problemas.

SPORTAS

KOVAS — YANKEE ALL STARS revanšinės krepšinio rungtynės įvyks

rugšėjo 3 d. (šeštadienį) 17.30 val. Aušros Vartų parapijos krepšinio aikštelėje.

Pracitą vasarą apieją šių komandų paskutinį susitikimą, žaisdamas sustiprintos sudėties, laimėjo KOVAS. Pats pirmasis šių ko-

Lietuvių Centro naujienos

YPATINGAS SUSIRINKIMAS

Rugšėjo 11 d. 16 val. Lietuvių Centro patalpose, Tabare 6950, V. Ila Lugano šaukiamas ypatingas narių susirinkimas apsvarstyti Dr. Jono Basanavičiaus salės planą ir jos statymo eigą ir išrinkti du asmenis, pasirašymui minėtam statymo aktui. Visus Lietuvių Centro narius maloniai kviečia dalyvauti tame susirinkime

Lietuvių Centro Valdyba

KORDOBA

PAMALDOS LIETUVIAMS

Kordoboj atsilankius kun. P. Garšvai MIC, rugpjūčio 21 d. 11 val. San Ramon Nonato bažnyčioje buvo suorganizuotos lietuviškos pamaldos. Prie pamaldų organizavimo ypatingu uolumu prisidėjo p. p. V. ir M. Bendinskai. Svečias iš Buenos Aires atlaikęs šv. Mišias, pasakė progai tinkamą pamokslą, o solistė lietuvių draugė p. Elena M. Galindes pagiedojo solo dvi nuotaikingas giesmes. Po pamaldų naujojoje SLA 6-to skyriaus salėje buvo bendri pietūs, kuriuose dalyvavo svečias ir gražus būrelis vietos lietuvių. Prie apkrautų stalų visi dalyviai maloniai pasikalbėjo ir pasidalino mintimis. Visų buvo pasidžiaugta, kad dabar Kordobos lietuviai turi nuosavą salę ir turi kur susirinkti. Suvienijimui šiuo metu vadovauja energingas pirmininkas p. P. Meilutis.

PIRMOJI PADARĖ DIPLOMĄ

Pereito mėn. pabaigoje Kordobos universitete humanitarinį fakultetą baigė ir išlaikė diplominius egzaminus p. Jadvyga černiauskaitė Kuncaičienė. Tai pirmoji iš dabar atvykusių lietuvių, kuri baigė universitetą šiame mieste, o kartu ir visoje Argentinoje. Bet plačiau apie tai kitą kartą.

* Kordobos lietuviškas jaunimas prie SLA sudarė savo skyrių ir jau suruošė keleto pasilinksmimų, kurie praėjo su geru pasisekimu. Jaunimo valdybą šiuo metu sudaro Antanas Sadukas, Vincas Sadukas, Ona Bendinskaitė ir Laimutė Staugaitytė. Jie įsigijo naują garšialkalbį, kuriuo naudojami pasilinksmimuose. Jaunimo sekcijon stvoja daug lietuviško jaunimo. Jiems reikia palinkėti tik sėkmės.

* Architektūros studentas Jonas Tumosas žiemos atostogų metu su studentų grupe lankėsi Brazilijoje, ta proga aplankydamas ten gyvenančius savo gimines ir susipažindamas su Brazilijos lietuviškojo jaunimo. Stud. J. Tumosa džiaugėsi, kad ten daugelis lietuvių jaunuolių gerai, gal net geriau, kalba lietuviškai negu pas mus. Be to, jo brolis Algimantas Tumosas studijuoja ekonomiją ir turi nusipirkęs žemės, kur žada statyti nuosavą namą.

Š Y P S E N O S

AMZINAS MOTERISKUMAS

Mikas gyveno priemiesty, kur dažnai pasitaikydavo įsilaužimų ir vagysčių. Pasitaikė Mikui kuriam laikui išvykti į liginę. Išvykdamas jis ap rūpino žmoną visokiais ginklais gintis nuo įsiveržėlių. Prie lovos jis pastatė šautuvą, čia pat pakabino didžiulį peilį, po pagalve pakabo du pistoletus o prie naktinės spintelės pastatė kirvį.

Po keleto dienų vagis tikrai įsilaužė į namus. Bet Miko žmona rankų nenuleido. Kai pagaliau pribuvo policija, vagišius turėjo ne vieną gužą galvoje ir numušą nosį. Miko paliktieji ginklai betgi buvo nepanaudoti. Ji sudaužė vagį šliurėmis...

SUSIVIENIJIMAS LIET. ARGENTINOJE

savo 2-jo sk. veiklai atžymėti

š. m. rugšėjo mėn. 3 d. 21 val. Dr. Vinco Kudirkos vardo salėje — Av. San Martin 3175-83, Lanus

RUOŠIA DIDELI MENO VAKARĄ

Liet. Jaunimo Teatras suvaidins P. Vaičiūno 3 veiksmų komediją

„TUŠČIOS PASTANGOS“.

Šia reta proga visus maloniai kviečiame!

S. L. A. Centro Valdyba

AVELLANEDA — Bs. As.

**PONU STASAICIU 25 METU
MOTERYSTES SUKAKTIS**

Marija Baburēnaitė ir Liudas Stasaiciai rugpjūčio 30 d. šventė 25 metų moterystės sukaktį. Ta proga Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje užprašė šv. Mišias, per kurias buvo suteiktas moterystės palaiminimas.

Linkime Jubiliatams dar ilgo, gražaus ir laimingo gyvenimo!

* Karolis Sganga, marijonas studentas, argentinietis, rugpjūčio 30 d. išvyko į Romą filosofinėms ir teologinėms studijoms. Ten įšventinęs grįš vėl į Argentiną ir darbuosis savųjų tarpe.

TEMPERLEY

**PERRINKTA „AUSROS“ CHORO
VALDYBA**

Gautais duomenimis, „Aušros“ choro vadovybę sudaro sekanti asmenys: M. Povilaitis — pirm.; V. Bartulis — vice-pirm.; D. Ivanauskaitė — sekretorė, M. Mikučiauskas — kasininkas. Į revizijos komisiją įeina: M. Morkūnas ir V. Pečiulis.

**SUTVARKYTAS BENDRUOMENĖS
KNYGYNĖLIS**

M. Povilaitio iniciatyva buvo sutvarkytas Temperley lietuvių kolonijos Bendruomenės knygnėlis. Dabar jis yra p. M. Morkūno namuose, gatvė 6, nr. 450, Villa Sastre.

DUOSNI AUKA

Marytė Stapčinskaitė sunkiai susižeidus, Temperley „Aušros“ choras ir Temperley liet. kolonija sušelpė nelaimės ištiktą ligonę ir jos tėvelius. Aukojo: J. Valantinavičius — \$ 100; po \$ 50 — St. Morkūnienė ir G. Galčiūnienė; O. P. Vaišvilaitis — \$ 40; S. Gotcaitienė, N. Leipus, Adf. Adomaitis, Vyt. Bar-

tulis po \$ 30; \$ 20 aukojo — A. Sejonas, En. Aganauskas, Iz. Kaubašinskas; P. Zlotkienė ir J. Černiauskas; po \$ 10 — M. Povilaitis, A. Stasiulevičienė, Iz. Juodžionis, M. Mikučiauskas, Iz. Petrokas, O. Markus, J. Žekys ir \$ 5 — M. Šimčiukas. Viso \$ 535 įteikė Marytės tėveliui aukų rinkėjai M. Povilaitis ir V. Bartulis.

SERGA

Mūsų tautietis J. Mikučiauskas jau savaitė laiko gulio lovoje — serga. Visas „Aušros“ choras linki greit pasveikti gerbiamam mūsų tautiečiui. K.

SUSĖLPE

Nelaimės ištiktą p-lę Marytę Stapčinskaitę sušelpė šie mūsų geraširdžiai tautiečiai: A. Repečka — \$ 5; V. Pečiulis — \$ 50; J. Purvičienė \$ 10; B. Platakis — \$ 10; J. Mulis — \$ 10; J. Trimbelis — \$ 15 ir M. Adomaitis — \$ 10. Beto dar p. Repečkienė iškepė ir padovanojo skanų tortą.

Koresp.

LLAVALLOL

SERGA

Ir vėl susirgo senukas lietuvis Antanas Dudėnas. Fabriko „Bieckert“ gydytojo Parra ir žmonos prižiūrimas gydosi savo namuose. K.

HURLINGHAM

SKELBIMAS

Arg. Liet. Bendr. HURLINGHAM Apylinkė kas metai rengia 8-sios Rugsėjo minėjimą. Šiais metais rušiamasi šią šventę atšvesti kuo iš-

Moderniškų Baldų ir Sorų
FABRIKAS
E. JUOZAS LISIAUSKAS
Garibaldi 752
(Dvi kvadrados nuo ligoninės)
Quilmes, F.C.N.G.R.

MIKŠTŲ KĖDŽIŲ FABRIKAS

GAMINAMOS ĮVAIRIŲ STILIŲ
MINKŠTOS IR STIPRIOS KĖDĖS.

ATLIEKAMI ĮVAIRŲS STALIAUS
DARBAI.

Savininkas

Jonas Janušis

COCHABAMBA 1811-17
Villa Scasso
T. E. 652 Tablada 0110

INŽ. ANATOLIUS DIČIUS

Cañamarca 126

Quilmes FCNGR

FABRIKAMS IR GYVENAMIEMS NAMAMS

Paruošia planus ir vykdo įrengimo darbus.

- * CENTRALINIS AŠILDYMAS (garo, vandens ar oro),
- * SANITARINIAI ĮRENGIMAI, VANDENS SIURBLIAI,
- * SKYSTOJO KURO IR GAZO DEGINTUVŲ INSTALIACIJOS
- * VENTILIACIJA BEI DULKIŲ IŠTRAUKIMO SISTEMOS.

LIETUVIAMS 20% NUOLAIDA

su moderniu — elektrišku kopplektu, fotografuojant sužiedotuves, vestuves, krikštynas, gimtadienius ir parengimus. Organizacijų veiklos nuotraukos spaudai — Veltui. Visi foto darbai ir filmų pardavimas.

L. Kančiausko FOTO „REPORTER“,

c. Mendoza 2249, Avellaneda (prieš liet. bažnyčią)

T. E. 20-9027 nuo 16 iki 20 val.

ALBERTO E. TIMINSKAS

COCHERIA „M I T R E“

Pasirūpina laidotuviemis — veža ligonius — daro keliones į tolimesnes vietas — nuomuoja automobilius vestuvėms ir krikštams.

B. Rivadavia 718

T. E. 22-2045

Piñeyro

kilmingiau, pasikviečiant kuo daugiau mūsų lietuviškos visuomenės. Apylinkės valdyba deda visas pastangas, kad mielų svečių dalyvavimas praeitų tikrai jaukioje lietuviškoje nuotaikoje. Laukiame gausiai atsilankant.

ŠVENTĖS PROGRAMA

Rugsėjo mėn. 11 d.

1. 12 val. Šv. Mišios EL PALOMAR parapijos bažnyčioje. Per pamaldas giedos vyrų kvartetas. Po pamaldų Arg. ir Lietuvos vėliavų pašventinimas.

2. 14 val. Iškilmingas šventės Aktas CLUB ATLETICO salėje. (El Palomar, Marconi ir Galan gatvių sankryžoje, 3 kv. nuo gelež. stoties).

3. MENINĖ DALIS, kurią išpildys kvietėsi ir vietos menininkai ir šeštadieninės mokyklos mokiniai.

4. Užkandžiai - Vermutas.

5. Pasilinksminimas - Šokiai.

Veiks pigus ir turtingas bufetas. Labai patogus susisiektis. — Iš Buenos Aires San Martin geležinkelio iki El Palomar. Iš Chacarita — San Martin geležinkeliu ir 141 col. Iš Liniers — 182 col.

ROSARIO

MIRĖ STASYS BARISAS

Šiomis dienomis atsiskyrė iš lietuvių tarpo Stasys Barisas. Velionis visą laiką gyveno Pueblo Nuevo. Paskutiniu laiku daug sirgo ir reikėjo pakęsti keletą sunkių operacijų. Liko liūdinti žmona Marija, dukterė Ona ir T. ir S. Užkuriai.

METINĖS PAMALDOS

Jonaičių šeima už a. a. Jurgį Jonaitį užprašė iškilmingas Mišias rugsėjo 18 d., 10 val., lietuvių šv.

LIETUVIŠKAS PENSIJONAS

c. 19, nr. 854, Miramar, F. C. G. R., netoli plažo, atidarytas visus metus. Nuo kovo 10 d. iki gruodžio 15 d. papiginta kaina.

Savininkas

JUOZAS VASILIAUSKAS

Arg. Liet. B-nė, Hurlingham Apylinkė rengia rugsėjo

8-sios minėjimą,

kuris įvyks š. m. rugsėjo mėn. 11 d., 12 val. El Palomar.

ŠVENTĖS PROGRAMA:

1. 12 val. Šv. Mišios El Palomar parapijos bažnyčioje. Per pamaldas giedos vyrų kvartetas. Po pamaldų Argent. ir Lietuvos vėliavų pašventinimas.
2. 14 val. Iškilmingas šventės Aktas Club Atletico patalpose. (El Palomar, Marconi ir Galan gatvių sankryžoje, 3 kv. nuo gelež. stoties).
3. Meninė dalis, kurią išpildys kvietėsi ir vietos menininkai ir šeštadieninės mokyklos mokiniai.
4. Užkandžiai — Vermutas.
5. Pasilinksminimas — šokiai.

Veiks pigus ir turtingas bufetas. Labai patogus susisiektis. — Iš Bs. Aires San Martin geležinkeliu iki El Palomar. Iš Cacaritos, San Martin geležinkeliu ir col. 141. Iš Liniers — col. 182

Hurl. Apyl. Valdyba

Kazimiero bažnyčioje. Ta proga šeima prašo visus pažįstamus ir gimines dalyvauti pamaldose. Po Mišių La Piedad kapuose bus pašventintas paminklas ant a. a. Jurgio kapo. Be abejonės, šis taurus lietuvis bus atitinkamai atmintas. Mirė 1953 m. rugsėjo mėn. 19 d. Buvo kilęs iš Rozalijos kaime, Panevėžio apskr. Velionis daug metų gyveno ir U. S. A.

→ Vladas Mauragis yra sunkiai susirgęs ir gydosi žmonos priežiūroje savo namuose, Martinica 325, Saladillo.

→ Jaunuolis Andriuskevičius iš Pineyro, Avellanedos lankėsi lietuvių parapijoje ir susipažino su Rosario lietuviu. Jisai atvyko su Boca Juniors sporto komanda, kuri turėjo rungtis su stipria Provincial komanda. Lietuvis Andriuskevičius yra sunkumų kilnojimo sportininkas.

→ Kleb. Pr. Brazio, MIC pastangomis lietuviškas kryžius yra gra-

TEXTILBRAŽĖNAS

Lietuvių audimo fabrikas.
Tucuman 3718
Monte Chingolo 4 de Junio

NUOSAVYBIŲ ADMINISTRAVIMAS

JUANA DAILYDĖ, vedėja
SANTIAGO DEL ESTERO 286, p. 4, e. 4; T. E. 37-6435
Perka ir parduoda neužimtus namus. — Suteikia paskolas pagal namų, žemės ir statybų garantijas nuo 3 iki 15 metų už 9%.

SIUVIMO AKADEMIJA
Profesora ONA BALNAITYTĖ
c. Manuel Esteves 1129, Dock Sud.
SINGER SISTEMA
Trečia pamoką pasisiūsi savo drabužį.

* BERISSO LIETUVIŲ UŽEIGA
VALGYKLA - RESTORANAS
Sav. Br. Baltušis ir Alf. Žumbakis
c. Nueva York 4708, Berisso.

* OPTIKAS V. RASIŪNAS: Gral. Mariano Acha 876, Morón: Šešt. 13 — 17 val. ir sekm. 13 — 16 val.

* MINKŠTŲ KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ
Sav. Mikėlionis ir Gelbuda: Cosquin 5565, Villa Lugano.

V. R A M A N A U S K A S
RADIO TECHNIKAS
mokslus baigęs JAV.bėse.
Dirba naujus ir taiso visokių rūšių radio aparatus. Duoda išsimokėjimui.
POLA 289, Buenos Aires
T. E. 64-4154

žiai atnaujintas ir nudažytas. Pirmena Lietuvos kryžius, kurie stovėdavo kaimo kryžkelėse.

→ P. Valerija Jasevičiūtė de Sessio ir vyras Alfredas rengiasi įtaisyti vieną gražią vėliavą lietuvių bažnyčiai.

→ Senukas Drevinskas savo pensijos sutauptomis įtaisė Marijos Šiluvos altoriuje La Piedad paveikslą. Tikrai, ne pirmas kartas, kad p. Dravinskas parapijai tiek paaukvoja.

→ Iš Alta Gracia Kordobos provincijos lankėsi malonus svečias p. K. Razaitis. Aplankė lietuvių bažnyčią, p. A. ir M. Kalainius, Rakutį, Ašmoną ir kitus pažįstamus.

→ Sirgė jau pasveiko: K. Tičionienė, Sarančinskai, J. Latvėnienė ir J. Ryselis.

GALI IR KLYSTI
Parlamento debatų metu vienas atstovas šaukia kitam:
— Tai ką, aš kvailys?
— Visai ne — ramiai atsako tas,
— bet aš galiu ir klysti...

* LAIKRODŽIUS, ŽIEDUS IR KITOKIAS BRANGENYBES
taisau ir parduodu naujus.
NIKODEMAS LEIPUS
Cangallo 192, Temperley,
T. E. 243-4702

* MOTERŲ GROŽIO SALONAS IR KIRPYKLA „HENRY“.
Įvairiausių madų šukavimas moderniausiomis priemonėmis, 20 metų praktika. Sav. Henrikas Lukaševičius:
Leandro N. Alem, 818, Banfield.

* „PENSION LITUANA“, sav. Juozas Palšis: Villa Rumipal, Córdoba, Dpto. Calamuchita. Prie žavingo kalnų ežero. (Lago Embalse). Lietuviški valgiai, mandagus patarnavimas. Pragyvenimas dienai tik \$ 19. —

* CONDOR HOTEL, Villa Rumipal, frente al Balneario del Embalse del Río III (Sierras de Córdoba) Sav. Paulauskas ir Degulis. Lietuviški valgiai. Pragyvenimas dienai tik \$ 19.

* „LIETUVA“ Sav. V. Nalivaika. Dėl informacijų kreiptis: Turismo Agencia, Florida 165 (Galeria Güemes), escritorio 529, p. 5. T. E. 33-9584.

* ALF. DEGULIO ir K. PAULAUŠKO lietuviškas restoranas su lietuviškais valgiais yra Paseo Colón 449, Buenos Aires. Didelis valgių pasirinkimas, mandagus aptarnavimas. Aptarnauja patys šeimininkai.

* „ŽEMAITIJA“, Islas del Ibi-cuy. Sav. J. ir A. Burokai.

„LAIKO“ SPAUSTUVĖ
pigiai ir meniškai atspaudžia vizitines, vokus, propagandos lapelius, vestuviškus pakvietimus, Pirmos Komunijos paveikslėlius, įvairius komercinius blakus ir atlieka kitus spaudos darbus.

Kreiptis:
Mendoza 2280, Avellaneda,
Buenos Aires. T.E. 20-9027

ŠIUŽINIŲ IR UŽUOLAUDŲ
DIRBTUVĖ-PARDUOTUVĖ
Parduodam medvilnė, vilnos, įvairios drobės, valizoms užvalkalai, gulkoms kėdės ir turkiškos lovos. Taisomos minkštos kėdės.

Kainos prieinamos
Sav. Antanas Šalčiūnas
Juan B. Alberdi 925-31.
T. E. 60-2784.

SVARBESNIEJI ADRESAI
Lietuvos Pasiuntinybės adresas:
Rambla Rep. de Chile 1606 esq. Larrañaga, Montevideo, Rep. C. del Uruguay.

* Montevideo Liet. Kat.
RADIO PUSVALANDIS
yra kiekvieną sekmadienį 8.30 val. ryto radio Solis bangomis (CX 44).

ELEKTRICISTAS

* PRECYZINĖ ELEKTROS
TECHNIKA
REMONTUOJAMA:
* ŠALDYTUVAI - HELADEROS,
* RAŠOMOSIOS,
* SKAIČIUOJAMOSIOS MAŠINOS ir
* VENTILIATORIAI.
Mėnesinis mokeskis
DARBAS GARANTUOJAMAS

B. A S A K A
Dirbtuvė-taller: Butas:
MEXICO 766 MEXICO 950
T. E. 38-2950

Imprenta de "LAIKAS"
Mendoza 2280 * Avellaneda

LIETUVI!

TAVO PAREIGA DALYVAUTI

TAUTOS DIENOS MINĖJIME.

Ruošia Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje su kitoms tautiškomis ir kultūrinėms organizacijoms

RUGSĖJO 11 D., SEKMADIENĮ
Sekančia tvarka:

- 1) 10.30 val. Aušros Vartų liet. šventovėje iškilmingos šv. Mišios už Lietuvos išlaisvinimą.
- 2) 17.30 val. Lietuvių Salėje, Brasil 335, Avellaneda, Piliietinis minėjimas —
  - a) patrijotiškos kalbos,
  - b) lietuviškos dainos,
  - c) tautiniai šokiai.

Įeinant laisvai aukojama Lietuvos reikalams.

Tautietei! Žinok, kad savo dalyvavimu įrodysi lietuvių tautos gyvastingumą ir paremsi Lietuvos vadavimo akcijos veiklą. *Dalyvauk ir kitą atsivesk!*

BENDRADARBIAUKIME!

Jeį nori, Tautietei, padaryti „Laiką“ įdomesnį, nesigailėk suteikti žinias apie savo kaimynus, kolonijos svarbesnius įvykius, kurie verti būtų paminėti, bet be Tavo bendradarbiavimo — paliks niekam nežinomi. Mūsų visų reikalas remti spaudą, o geriausiai paremsi — jei rašysi. Nebijok, jeigu nemoki rašyti taisyklingai. Mes pataisysime. Visi į spaudos darbą! Rašyk: „Laikas“, Mendoza 2280, Avellaneda.

LIETUVIŲ ORGANIZACIJOMS

ir plačiai visuomenei pranešama, kad „Šventos Cecilijos“ 25 metų gyvavimo jubilėjini minėjimas ruošiamas spalio 22 dieną.

Taigi nuolankiai prašome visų organizacijų, brolių ir sesių lietuvių turėti mintyje, šią taip mums brangią šventę, jeje pagal išgales dalyvauti ir tuomi prisidėti prie pagerbimo tų asmenų, kurie nenuilstamai per tiek metų lietuviška daina guodė tautiečių širdis ir sklaidė po Argentina jos gražius akordus.

Iš anksto ačiū už tą lietuvišką prielankumą, kurį tikimės turėti. Šv. Cecilijos Choro Valdyba

MEILĖS IR PRIEVARTOS SUSIKIRTIMAS

Meilė, kaip augsčiausia žmogiškosios prigimties apraška gyvenime dažnai susikerta su kitomis žmogiškosios prigimties apraškos. Mylėjimas žmogus jautia ir žino, kad jis apvaldytas kitos būtybės, kokia ji nebūtų. Meilės elementai: nustebimas, domėjimasis, stebėjimas, užuojauta, žavėjimasis, ilgesys, nerimas, melancholija, kančia ir pagaliau džiaugsmas bei susivienijimas taip tampriai vienas su kitu susiję, kad žmogus tampa lyg kažkokia paslaptiną pilsis, nors tobula meilė randama tik tobulose būtybėse. Dar gražesnė yra meilės išdavos — išsižadėjimas, kantarybė, kad meilė nepavydi, nesipučianti ir nesididžiuojanti, neįtaringa, tikinti ir viltinga, tyra. Daug tą gražių savybių išreiškė Buenos Aires lietuvių Kolonijos Teatro mėgėjų būrelis artistai, suvaidinę rugpj. 20 d. Lietuvių Salėje per birutiečių vakarą St. Zemačio 5 veiksnių dramą — Leitenantas Antanas. Antano Bijūno — leitenan-

to asmenyje, kuris mylėjo Marytę ir buvo jos mylimas buvo pastebėta didelis nerimas dėl atsiskyrimo nuo jos, kuri prievartos verčiama išteka už nemylimo Jono Greičiūno, ūkininko, sukto vyro, sunaikinusio mylimo Antano laisvą rašytą Marytėi. Grįžta Antanas, bet jau pervėlu. Intriga išsiriša, kai laisvės kovų mūšyje prieš lenkus žūva Jonas. Gabus režisorius A. Dereničius sugebėjo tinkamai parinkti asmenis, kurie išreikštų be priekaišto autoriaus mintį, todėl buvo birutiečių apdovanotas gėlėmis, o publikos palaidėtas gausiais plojimais. Marytę, M. Dereničiūtė aiškia tarsena, giliau įsijautimu buvo nepamainoma Marytės rolėje. 5 veiksnių drama, įtraukiant žiūrovus į intriga, ypač trečias veiksma, pavergė visus, kad nei vienas nepajuto veikalo ilgumą. Vaidino: Ona Leimonienė — O. Stanaitienė, Marytę — M. Dereničiūtė, Stasę, tarnaitę — A. Ivoškaitė, Antaną Bijūną, leitenantą — B. Banys, Joną Greičiūną, ūkininką — A. Matukas, gydytoją Stasį — St. Stanaitis ir Mortą — O. Stanaitienė. Sufleravo H. Bagdonas. Linkėtina, kad šis mėgėjų būrelis tęstų toliau vaidybos darbą, o šį gražių veikalą pastatyti ir kitose vietose.

Šį Birutės dr-jos vakarą pradėjo dvasios vadas kun. A. Kleiva trumpu įžanginiu žodžiu, kviesdamas birutiečių tėvelius ir lietuvišką visuomenę remti gražius tikslus turinčią draugiją. Programą pranešinėjo birutietė Alicia Miliuskaite gražia lietuviška kalba, pasipuošusi tautiniais rūbais.

Po vaidinimo „Birutės“ mergaičių choras, vadovaujamas muz. Vaclovo Rymavičiaus padainavo keletą lietuviškų dainelių. Birutietės nusipelnusių muziką V. Rymavičių ir pianistę Eugeniją Čikštaitę taip pat apdovanojo gėlėmis. Gražiai eina ir visuomenė nauja šokėjų grupė — Birutės tautinis sambūris, vadovaujamas Aldonos Černiauskiene. Vadovai ir akordeonistui Richardui Runimui birutietės įteikė gėlių.

Po programos jaunimas šoko, o artistai vaišinosi vyčių kambaryje, p. M. Sturevičienės ir kitų birutiečių parnoštais valgiais.

Šiais metais Birutės dr-jai vadovauja p. Marija Šantarienė, mergai-

LIETUVIŠKOS FILMS

Sekmadienį, rugsėjo 18 d. 17 val. Lietuvių Salėje, Brasil 335, Avellaneda,

J. Gilvydžio Kino Teatras "VYTIS"

parodys šiemet tik vienintelį kartą rinktinės, gražiausias

LIETUVIŠKAS SPALVOTAS FILMAS

su istoriniais įvykiais, naujomis dainomis ir žavėtiniais gamtos vaizdais.

DALYVAUKIME VISI! PO FILMŲ ŠOKIAI

AUKOS L. K. T. MUZIEJUI

- V. Deveikienė — tautinių rūbų (iš Lietuvos) sijoną ir kirkelę.
S. ir O. Deveikiiai — skolinamos kasos 1918 m. devynis ženklus.
B. Grigaravičienė — 5 litus ir rankšluostį.
J. Gilvydis — graviruotą vytį.
Z. Juknevičius — 34 liet. pašto ženklus.
R. Kuprevičius — tapytą vytį.
A. Miselis — Vytauto Didžiojo Vyt. Metų medalį, Karo mokyklos ženklą, karininko išieginę juostą ir žiebtuvėlį su vytim.
Simutis ir Mironas — \$ 500.
J. Šimkevičienė — didelius gintaro karolius.
Z. Šimkevičius — \$ 100.
S. Vaiciekauskienė — gintarinį rožančių ir padėkos lapą.
P. Vaitkevičius — \$ 200.
Malclai — menišką koplytėlę su Aušros Vartais.
K. Pačsienė — tautinių raštų juostą.
A. Vilutis — knygą „La Cantramilla“.
D. Žlabys — senovės lietuvių kovos kirvi.
N. N. — senoviškas kanklės.
Visiems aukotojams, A. Baltrušaičiui už rėmų paveikslams padarymą, K. Čekunauskienei už atvežimą daiktų ir L. Valiūskiui už užrašus prie muziejaus eksponatų, maloniai dėkoja.
A. Mikėlionienė
L. K. T. Muziejaus Vedėja

tėms — M. Sturevičiūtė ir vaikams — p. A. Mikėlionienė.

Pasigenda Birutės dr-jai ir lietuviškoji visuomenė vaikų choro, kurie taip pat galėtų lavintis muzikoje. Reikėtų, kad muzikai užpildytų tą spragą ir nesigailėtų paukoti laiko ir jėgų šiam kilniam lietuviškam darbui.

MŪSŲ ŠEIMOSE

* Izabelė Antonina Zalbytė ir José Luis Colli rugpjūčio 6 d. Aušros Vartų liet. bažnyčioje priėmė moterystės sakramentą. Sutuoktūvių liudininkais buvo Dominikas Žlabys ir Agueda Victoria C. de Lizarraga.

* Bronė Tamasevičiūtė ir Jonas Pačsienius rugpjūčio 18 d. su religinėmis apeigomis Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje sukūrė naują šeimą. Sutuoktūvių liudininkais buvo Eleonora F. Paliulionienė ir Pranciškus Tomasevičius.

* Eugenija Jonė Girtauskaitė ir Povilas Aleksandras Jelinskas su religinėmis apeigomis rugpjūčio 20 d. sukūrė naują lietuvišką šeimą. Sutuoktūvių liudininkais buvo Adelė J. Grigaitienė ir Fridrikas Kureikis.

Linkime visiems jaunavedžiams ilgo, gražaus ir laimingo gyvenimo.

PAKRIKŠTYTI LIETUVIŲ BAŽNYČIOJE

* Izabelė Elena Gindvytė, Valerijos Darčekutės ir Antano Gindvydžių dukterė, buvo pakrikščyta Aušros Vartų bažnyčioje rugpjūčio 11 d. Krikšto tėvais buvo Jonė Pakarklytė ir Juozas Rodriguez.

* Fernando Cousillas, Elenos Šimkūnaitės ir Fernando Cousillas sūnus, buvo pakrikščytas Aušros Vartų bažnyčioje rugpjūčio 19 d. Krikšto tėvai buvo Albina ir Henrikas Šimkūnai.

VYČIAI SPARČIAI ŽENGLIA PIRMYN

Niekas taip nedžiugina mus, kaip jaunimas, kai jis eina idealizmo linkme. Mums, lietuviams, toli gyvenantiems nuo Tėvynės, reikia daug jėgų ir gražių pastangų, kad pilnai išlaikytume tai, ko reikalauja dabartinis momentas, ko reikalauja iš mūsų tauta, už mus miškuose kovoję partizanai, Sibire kenčiantys broliai. Todėl bet koks gražus lietuviškas jaunimo pasireiškimas, koks bebūtų, turi būti sutiktas su entuziazmu, — pasveikintas. Aušros Vartų lietuvių parapijoje veikia vyčiai šiais metais rodo daug ir gražaus entuziazmo; išvystė didelę veiklą ir kas dieną, kad tas jaunimas, nors gimęs Argentinoje, bet domisi lietuviškais dalykais, mokosi lietuvių kalbos, ima vaidinti lietuviškus veikalus. Sveikintinas yra vyčių vakaras, kurį turėjo rugpjūčio 27 d. Lietuvių Salėje, Brasil 335, Avellanedoje.

Gražių atidarymo žodžiu Antanas Mikėlionis pradėjo vyčių vakarą, po kurio sekė Iz. Slinosko dviejų veiksnių komedija „Gavau žmoną“. Vaidino: Jono rolė — W. Simutis, Vinco — K. Kazlauskas, Bitelavičiaus — I. Jankauskas, Ire- nos — N. Pavilionytė, Marytės —

LAIKAS

CORREO ARGENTINO CASA CENTRAL

Franqueo Pagado
Concesión N° 4289
Tarifa Reducida
Concesión N° 4015

„EL TIEMPO“ Semanario Lituanio
Mendoza 2280, Avellaneda, Bs. As.; T.E. 20-9027

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 485984

Redaguoja Red. Kolegija. Red. Antanas Kleiva. Rankraščiai taisyti Redakcijos nuožūra, nesunaudoti — gražinami tik autoriams prašant. KAINA: Argentinoje metams \$ 30.—, pusm. \$ 17.—, vienas nr. \$1.50. Urugvajuje met. 5 ur. p. Kitur — met. 3 dol. Oro paštas met. 5 dol.

VIII METAI Nr. 147

31 DE AGOSTO

Š. m. rugsėjo 4 d., sekmadienį, 17 val. šalia Lietuvių Salės (Brasil 335, Avellaneda),

ĮVYKS VISŲ LIETUVIŲ LAUKIAMAS

IŠKILMINGAS LIETUVIŲ KOLONIJOS TAUTINIO MUZIEJAUS ATIDARYMAS

Po įžanginio žodžio ir trumpų atidarymo apeigų visi dalyviai galės pasigėrėti labai retais, senais, įdomiais ir gausiais eksponatais — tautiniais monumentais; skulptūromis, drožiniais, paveikslais, mūsų didvyrių medaliais, au-diniais, gausiu lituanistikos skyriumi ir kt.

Aplankius Muziejų, Lietuvių Salėje ruošiamas

VERMUTAS SU ŠAUNIA MENINE DALIMI

Programoje:

- 1) Naujų solistų lietuviškos dainos
- 2) Duetas
- 3) Tautiniai šokiai
- 4) Kvarteto „Aitvarai“ negirdėtos dainos
- 5) Šokiai ir žaidimai.

VISI KVIEČIAMI GAUSIAI DALYVAUTI MŪSŲ KOLONIJOS ISTORINĖJE DIENOJE.

Bilietus iš anksto įsigyti Parapijos raštinėje.

Pelnas skiriamas Muziejaus tobulinimui ir plėtimui
LKT Muziejaus Komisija

A. Savickaitė. Režisavo p. A. Krivickienė, sufleravo G. Kliaugaitė. Visi artistai gera tarsena ir įsijautimu puikiai atliko savo roles. Po to sekė trumpa komedija ispanų kalba. Komedija „Escandalo“ išpildė A. Barišauskaitė, E. Aleksaitė, A. Jakubauskas, A. Andriuškevičius ir A. Krivickas. Šokiais grojo „Sao Paulo“ orkestras.

Linkime ir toliau Vyčių dr-jai dirbti lietuvišką darbą. Jūs rasite lietuviškos visuomenės pritarimą ir toliau, kaip šiandien kad turite. Pakanka pasižiūrėti į dalyvių skaičių per jūsų rengimus vakarus, kad tuo įsitikintumėte.

* Iš Santa Fe į Bs. Aires atvyko paviešėti p. Jurgelėnas su dukterimi ir dėde. Linkime jiems gražiai praleisti laiką.

* Zeferinas Juknevičius rugpjūčio 26 d. atšventė savo gimtadienį. Ta proga Radio Valandėlės vedėjas ir Lietuvai Išlaisvinti Centro pirmininkas Zeferinas sveikino šv. Cecilijos choras, sugiedodamas „Ilgiausių Metų“, ir linkėdamas savo bendradarbiui ilgo ir laimingo amžiaus.

* Rugpjūčio 30 d. p-lė Rosita Katinaitė Lietuvių Salės pianino kūma ir uoli mūsų parapijos rėmėja, šventė savo vardines. Solemnizantė pasveikinti susirinko gražus jos giminių ir draugų būrys. Rosytės tėveliai atsilankiusius pagerbė iškilminga vakariene. Svečiai linkėdami viso geriausio sugiedojo „Ilgiausių Metų“!

* Arg. Liet. Bendr. Avellanedos Apilinkė sparčiai ruošiasi pastatyti gražų veikalą — „Karolio Teta“. Numatoma spalio 1 d., šeštadienį.

ILGIAUSIŲ METŲ P. P. GUREVIČIAMS!

Rugpjūčio 27 d. susirinko didelis būrys draugų ir pažįtamų į San Martin pasveikinti p. p. Teofilę ir Vitalių Gurevičius jų 28-jų vedybų metų proga. Ponai Gurevičiai surengė didesnę vaišes visiems atsilankiusiems. Svečių tarpe matėsi prof. D. Grudis su poniu, V. Grigaitis, D. Jasulis su poniu ir daug kt. Parapijos vardu sveikino kun. K. Černiauskas. Ta proga p. p. Gurevičiai paaukojo stambią auką Aušros Vartų liet. parapijai.

* Rugpjūčio 28 d. p-lė Rosita Padažytė savo tėvelių, giminių bei draugų tarpe atšventė 19-tą gimtadienį. Rosytė yra labai gera studentė ir uoli šv. Cecilijos choro dainininkė bei veikėja.

* A. a. Juozo Každaillio kapo apataisymui aukėjo: V. Marcinkevičius, S. Butkus, K. Banys, K. Ružinskas — \$ 100; M. Simniškienė, A. Rukštelis, M. Stasiulionis, A. ir A. Jekubauskas, J. Duone — \$ 50; V. Gudžiūnė — \$ 30; S. Bartaševičienė — \$ 25; A. Budas, A. Liegėnė, S. Andrikis — \$ 10. Aukais rinko Barbora Silinienė ir Berta Kljenckienė. Julija Paliokaitė Každaillenė visiems nuoširdžiai dėkoja.

* Šv. Mišios už a. a. Juozą Každaillį, buv. S. L. A. pirmininką bus spalio 9 d. 11,30 val. Aušros Vartų lietuvių bažnyčioje. Visus gimines ir artimuosius kviečia dalyvauti pamaldose Julija Každaillenė

* Šiomis dienomis Aušros Vartų liet. parapijos klebonas kun. Pr. Garšva lankėsi TT. Marijonų viloje — Villa del Diquėje, Kordobos kalnuose pas p. p. Stankūnus statybų reikalais. Grįždamas apiankė Rosario TT. Marijonas.

PAVASARIO ŠVENTĖ LIETUVIŲ CENTRE

Š. m. rugsėjo 17 d. 21.30 val. Kultūrinė ir Savišalpinė dr-jai Lietuvių Centras, organizuoja savo patalpose, Tabarė 6950, Villa Lugano didelę

PAVASARIO ŠVENTĖ — COKTAIL - DANZANTE.

Vaišės prasidės 21,30 val.

Šokiais gros didelis orkestras "JOE MILLAN".

Lietuvių Centro Valdyba maloniai kviečia visus dalyvauti.